

Ціна 2.50 дол.

НОВІ ДНІ

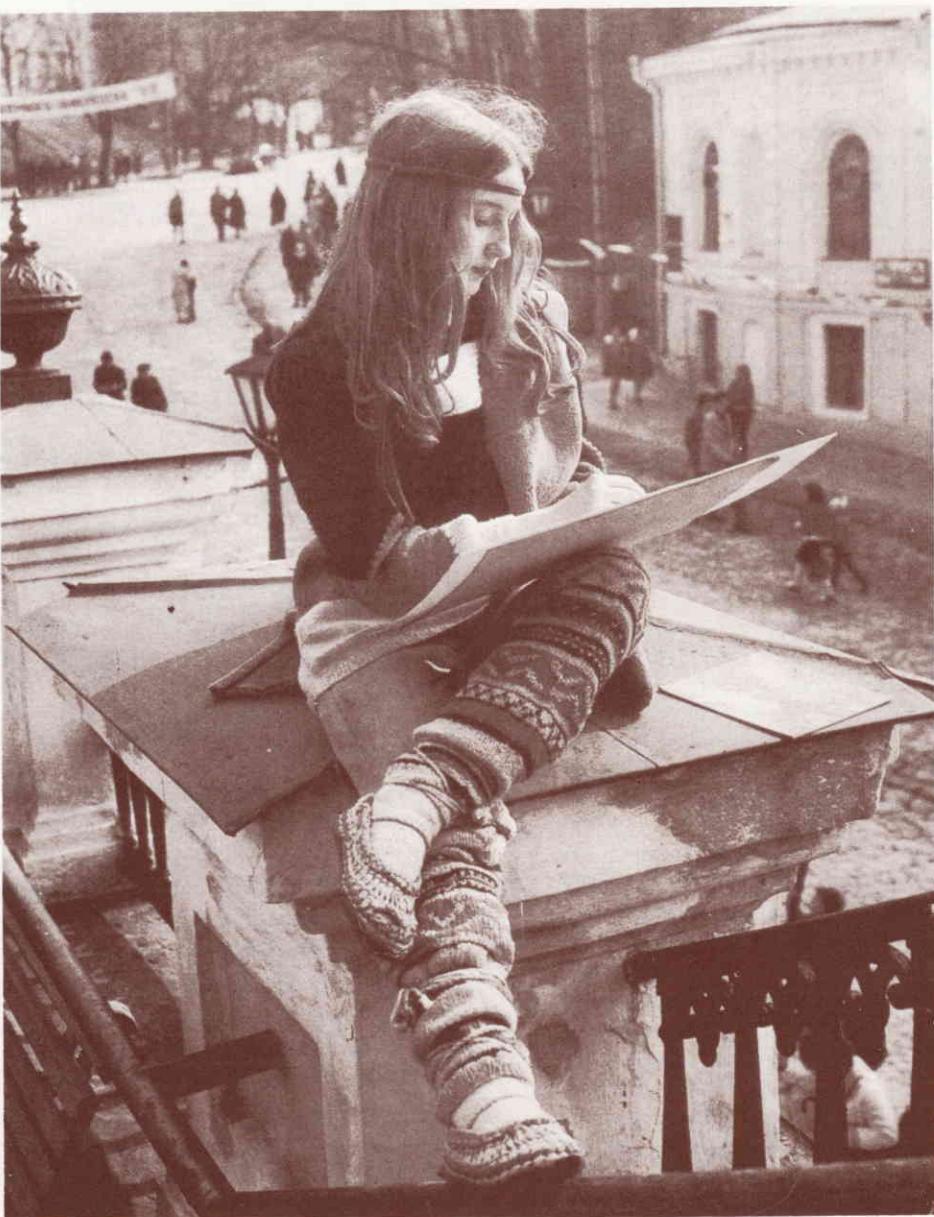
• NOWI DNI •

УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСАЛЬНИЙ ЖУРНАЛ

Vol. XXXIX

ЛЮТИЙ — 1988 — FEBRUARY

№ 456

NOWI DNI

A Ukrainian Monthly published every month
except August by the Nowi Dni Co. Ltd.
in Toronto, Ont., Canada

NOWI DNI

P.O.Box 400, Stn „D“
TORONTO, ONT., CANADA
M6P 3J9

Editor-in-Chief: M. Dalney
Business manager: M. W. Gawa
Advertising representative: A. Horhota

Second Class Mail Registration Number 1668
International Standard Serial Number ISSN 0048-1017

1 YEAR SUBSCRIPTION — РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА:

CANADA: \$22.00 Can. dol.
U.S.A.: \$20.00 US dol.
OVERSEAS — ЗАОКЕАНСЬКІ КРАЇНИ
\$20.00 US. or equivalent
Avio — \$40.00 American or equivalent

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

AUSTRALIA — АВСТРАЛІЯ:

Mr. Z. Steciuk, 10 Bates Court
Jacana 3047, Vic. Australia
Mr. A. Komar, 62 Cullford Ave.,
Klemzig 5087, S.A. Australia

GR. BRITAIN — ВЕЛ. БРИТАНІЯ:

Mr. A. Bondarenko, 78 Kensington Park Rd.
London W. 11, England

U.S.A. — СПОЛ. ШТ. АМЕРИКИ:

Чікало і околиці:
Mr. D. Hrushetsky, 2635 Spruce Street
River Grove, Ill. 60171, USA

Філадельфія і околиці:

Mr. S. Jewsevskyj, 420 Woodhaven Place,
Philadelphia, Pa. 19116, USA

Бостон і околиці:

Mrs. L. Dijak, 115 Connel Dr.
Stoughton, Mass., 02072, USA

CANADA — КАНАДА:

Тандер Бей:
Mr. P. Swyrydenko, 133 Bethune Street
Thunder Bay "F", Ont. P7C 2G4

Засновник і редактор 1950-1969 П. К. Волиняк

Видає Спілка „НОВІ ДНІ“ з обм. відповіальністю

Мар'ян Дальний — головний редактор
Редколегія: Іл. Бондарчук, Тоня Горохович, Василь
Гришко, Дмитро Кислиця, Олексій Коновал.

Адміністратор — Михайло В. Гава

Оголошення — Ада Горгота

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ:

Г. Вишневий, М. Чорний, Петро Палій — ВІРШІ	1
М. Дальний — З ПРИВОДУ 70-РІЧЧЯ УРСР	2
П. Маляр — СТАНОВЛЕННЯ ХРИСТИЯНСТВА В УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ	3
Олена Сидоренко — ПЕРЕКЛАДНА ХРИСТИЯНСЬКА ЛІТЕРАТУРА...	6
Тетяна Ткаченко — ДВА ЮВІЛЕЙНІ КОНЦЕРТИ	9
Ю. Мошинський — АРХІТЕКТУРА І МИСТЕЦТВО	10
Н. Н. — НОВИЙ ЗАПОВІДНИК „СТАРОДАВНІЙ КІЇВ“	11
Вол. Мошинський — ОТЕЦЬ ПЕТРО АРХАНГЕЛЬСЬКИЙ	12
Ол. Коновал — ЯК ВИХОДИЛИ КНИЖКИ І. БАГРЯНОГО	14
Дм. Загірняк — ЩАСЛИВА ЗІРКА ІГОРЯ БЄЛЯНОВА	16
Таня Гук — БІДНО-БАГАТА МАЛТА	18
М. Невідомий — ХІБА МІЖ ДВОМА СОСНАМИ	21
М. Мішалов — Людина, АТОМ І ЧОРНОБИЛЬСЬКА КАТАСТРОФА	24
Р. Василенко — ЕХ, ДОРОГИ...	26
А. Глинін — НЕПОХИТНА ВІРА В РАБСТВО?	28
Ю. Ганас — „ЗАГРАВА“ БОРТЬСЯ З „НЕСКОРЕНИМИ“	29
Walter Cap — КОНЦЕРТ НАД КОНЦЕРТАМИ	30
Іриней Верес — КРЕМЛІВСЬКІЙ ВЕРТЕП У ВАШІНГТОНІ	30
ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ	32

На першій сторінці обкладинки: „Стародавній Київ“, див. стор 11. Фото Василя Артюшенка („Україна“).

● Передрукі і переклади дозволені за поданням джерела. ● Статті з поданими іменами авторів не конче висловлюють погляди редакції. ● Незамовлених матеріалів редакція не повертає. ● Редакція не відповідає за зміст платних оголошень і застерігає собі право виправлювати мову і скорочувати надіслані матеріали.

Література, наука, мистецтво, суспільне життя

Григорій ВИШНЕВИЙ

НА ПОРОЗІ

Усе гаразд —
Усмішка, поцілунок...
Душі ж не зрушить вже ні раз
Чуття гарячого екстаз —
Брехні відлунок.

Іди вже, іди —
Он вітер за порогом...
Нам разом щастя не знайти,
У всі краї, на всі лади
Ведуть дороги.

ПТАШКА

Подій багато пережито,
Та думка лине всеодно
Туди, де зріє буйне жито,
Як зріло в юності давно.

Там пташка пишна і чарівна
Розсипала дзвінкі пісні,
Але доріжечка мандрівна
Закрила світ від них мені.

Тієї пташки очі сині
І помах брів, і сміх лункий
У серці будять і понині
Найкращий спогад пломінкій.

ПРИВА

Літа, літа... І смутку час
Поклав на вид мені печаль.
Лягає прірва поміж нас,
А в серці жаль, у серці жаль.

В тобі палає рвійна юнь,
Чуття вирує вогняне.
Красуня ти поміж красунь,
Для мене диво неземне.

Чуття свого не передам
Тобі, жаданий над усе.
Душі твоєї світлий храм
Другому щастя принесе.

М. ЧОРНИЙ

УКРАЇНІ

У години життєвої муки,
Коли серце обійме вогонь,
Україно, твої теплі руки
Притулю до збентежених скронь.
Не зневірюся в рідному слові,
Не сторгуюся серцем ні з ким,
На твої сонцесяяні долоні
Опушуся снопом росяним.
Ти моя неспокійна колиско —
Ярославно, — дівчина моя!
Сьогоденням, Твоїм материнством
Твоїм іменем стверджуюсь я!
У житті є мудрість одна.
Ій в майбутнє летіть не старіти,
Чим сильніша любов в нас — одна,
Тим від неї вродливіші діти...

Петро ПАЛІЙ

ДІВОЧА ДОЛЯ

I

Ревли гармати безупинно,
Ще не було кінця війні.
З малим дитям жила Горпина
В моїй подільській стороні.
Це б й у підземурки ще грата
І діставати в річці дна...
Вона ж в шістнадцять років — мати,
В шістнадцять років не одна.
Над нею деякі сміялись
У тихий вечір, в світлу рань.
Вона ходила й не боялась
Отих колючих глузувань.
Росло хлоп'я чорноволосе,
Матуся теж його росла.
Йшла грозова четверта осінь —
Тікали німці із села.
І засміялася Горпина
В нічну, порожню тишину,
Як зупинилася машина
І німець жінку з неї пхнув...

II

*I сміх, і крики на пероні,
Немов дзвінкий прибій ріки.
З боїв верталися червоні —
Мої подільські земляки!
Юрба народу виростала,
Усі стрічали — ніде статъ.
Лише Горпина не стрічала,
Бо не було кого стрічатъ.
Вона стояла непомітна,
А їй помітно з-під стіни,
Як посміхнувсь майор привітно,
В обійми кинувсь до жони.
До тої самої, що німець...
— О що він робить, чуєш — стій!
Подав жоні один гостинець,
А другий? Другий...
— Де Сергій?
Де син Серьожа, де?...
— Загинув...
Майор понурений стояв.
А він, Сергійко, ждав Горпину,
Терпляче маму дожидав.*

III

*За все життя Сергій не бачив,
Щоб мама плакала колись.
— Моя рідненка, чом ти плачеш,
Не треба, мамцю, не журись.
Я так люблю тебе, послухай!
І син схилився до грудей...
Горпина ж думала про слухи,
Що вже ходили між людей.
Вона боялась, що до сина
Вони коли-небудь дійдуть.
І знов заплакала Горпина,
І пригадала сніжну путь...
Мела метелиця полями,
Кружляла роем до села.
Тоді Сергій лишився без мами —
Хоча вона в селі жила.
Жила із німцями багато,
В перинах спала ночі й дні.
Горпина наймичкою в хаті
Була у неї по війні.
Одного разу господарка
Дала Сергія в сповитку:
— Я іду з Гансом. Ти ж у парку
У річку кинь цю міши бридку.
Ta повертайсь скоріш додому!..
Горпина хлопчика взяла
І, забуваючи про втому,
В село сусіднє побрела...
— Про що ти думаєш, мамусю?
— Та ні про що, отак собі.
І гелготали в небі гуси,
Зникали в далі голубій...*

IV

*Горпина стрілася з майором,
Якось несміло підійшла.
І повіла дівоче горе,
Все про Сергія повіла.
— Так значить жив Сергійко, син мій!
І він її поцілував...
Неслись за обрій весни, зими...
Сергій уже дорослим став!
І чую я поміж народом,
І тої думки не згасить —
Не мати та, котра народить,
А та, — котра тебе зростить!*

27 XI 1958
Київ

Довідку про Петра Палія читайте в попередньому числі „Нових Днів“. — Ред.

ВІД РЕДАКТОРА

З ПРИВОДУ 70-РІЧЧЯ УРСР

25 грудня 1987 р. в Києві було вроочно відзначено 70-річний ювілей утворення т. зв. Української Радянської Соціалістичної Республіки, драма, що утворено її нелегально і не в Києві, а в зруїфікованому Харкові, як явну агентуру більшовицької Москви для збройної агресії проти Української Народної Республіки.

З приводу цього ювілею українська прогресистська газета в Канаді „Життя і слово“ відважилася цим разом навіть надруковувати „Привіт народові України“, де написано: „Велика Жовтнева соціалістична революція визволила український народ з соціальної і національної неволі, який в її результаті одержав свою державність. І сьогодні, колись розшматована і поневолена окупантами різних капіталістичних держав, Україна возз’єднана в єдину соборну і суверенну державу“... (21 грудня 1987).

В іншій статті („З нагоди ювілею Радянської України“, 14 грудня 1987) газета, мабуть, мимохіть уточнює цю „державність“ і „суверенність“. Згадуючи відому завуальовану погрозу Леніна про те, що „тільки при єдиній дії пролетарів великоруських і українських вільна Україна можлива, без такої єдності про неї не може бути й мови“ (бо великоруські пролетарі її, вільну Україну, розтопчують — М.Д.), „Життя і слово“ далі пише так: „Революційною боротьбою українського народу за владу Рад керувала Комуністична партія на чолі з Леніном... Перший з’їзд Комуністичної партії (більшовиків) України, який завершив процес об’єднання більшовицьких організацій у всеукраїнському масштабі й утворив Комуністичну партію України як невід’ємну частину Радянської Комуністичної партії.“ (підкresлення моє — М.Д.).

Павло МАЛЯР

СТАНОВЛЕННЯ ХРИСТИЯНСТВА В УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

(Популярний виклад)

Християнство в українського народу таке ж давнє, як і в більшості християнського людства! Початки його ведуться не від греків і не від латинів. І не рахується воно від 988 року, тепер християнству в українського народу 2000 років.

За євангельським переданням становлення християнства ведеться від народження Ісуса Христа, збувається воно в діяннях Христових, довершується Його Преображенням і зішестям Святого Духа на апостолів — коли Христос благословив своїх учеників і велів їм іти до всіх народів, навчати народи всіма мовами, проповідувати Євангелію Його Істини.

На Христову Віру немає монополії, і Христос не обирав жодної столиці Його Віри, не встановлював ані вибраного народу, ані вибраної мови.

Право Віри Христової не підлегле привласненню, як і право свободи. Про право Віри можна сказати словами нашого Шевченка — з приводу права свободи — „воно не прощене, не дане, ніхто й не візьме за своє, не поведе тебе в кайданах“.

Ідучи за апостолом Павлом, за його посланнями до коринтян (I і II), визначний український філософ Григорій Сковорода звертає увагу на невідрядне явище, що заіснувало в помісних Церквах у народів — ворожнеча за першість над Церквою іншого народу, при цьому філософ заперечує всілякі намагання підпорядкувати Христову Віру одному монопольному обрядові й одній монопольній церемонії віровизнання:

Ото ж бо воно і є! Та ж навіть папуаси давно вже зрозуміли, що ніяка державність і сувереність неможлива без **незалежних** політичних організацій, які цю державність творили б і захищали б її сувереність. Ніяка „невід'ємна частина“ чужонаціональної партії робити цього не буде. Це добре розуміє і поневолений такою „невід'ємною частиною“ український народ чи — якщо волієте — народ України. Не розуміють цього, або вдають, що не розуміють і після 70 років тільки керівники „суверенної“ УРСР та їхні апологети.

А найвищий час, щоб вони зрозуміли цю істину хоча б у своїх власних інтересах і нарешті щоб унезалежнили бодай КПУ, якщо не можуть чи не хотять унезалежнити саму Україну.

М. Дальний

„Скільки вже віків мудруєте в церемоніях, — говорив Сковорода, — і які плоди (з того), крім розколів, суєв'я й лицем'я. Бездільники прикрилися цим листом у наготі своїй. Глупці оснували на тіні ціїй блаженство своє. Нерозумні ревнителі породили роз'єдання розкольницькі, всенародну громаду мешканців уселенної, храм мій (Божий) незгодою за одні неправди руйнуючи, бажаючи запровадити те, чого я (Христос) ніколи не хотів, тобто, щоб у всіх кінцях земних на одну міру й форму зшіти були церемонії. Звідси сусідніх земель ворожнечі, ненависть, а нерідко й кровопролиття“. („Асхань“, повне зібрання творів у двох томах, Київ, 1973, т. I, стор. 227. Переклад цитати сучасною українською мовою мій — П.М.).

Митрополит-мученик Василь Липківський, візначенний богослов і апостольський посолівник у відродженні знищеної Росією Української Автокефальної Православної Церкви, звертає увагу й на інше зневажання єдності Віри Христової, якому також протиставився апостол Павло в загаданих посланнях до коринтян. Митрополит звертає увагу на розбиття в одній і тій самій помісній Церкві.

Читайте його проповідь — ПРОТИ ПАРТІЙНОСТИ В ЦЕРКВІ Й НА ЗАХИСТ ЄДАННЯ И ХРЕСТА ХРИСТОВОГО. (Збірник „Проповіді на апостольські послання“, Чікаго, 1966 р.).

Церкву Христову в грецькому місті Коринті заснував апостол Павло, невдовзі вона поділилася на кілька церковних угруповань, одні називали себе „Павловими“, інші — „Кифінами“ цебто Петровими, ще інші — „Христовими“...

Щось подібне заіснувало було в православних українців — коли майже кожний єпископ на еміграції творив Церкву свого імені, або віднедавна існує в католицьких українців — розбиття на старо — й новокалендарників.

Митрополит-мученик Василь Липківський відродив Собором єпископів у Києві в 1921 році єдину Українську Автокефальну Православну Церкву. Він не творив „Церкви Липківського“, не хрестив і не перехрещував нікого в ім'я „своєї“ Церкви. Однака найшлися „нерозумні — як каже Сковорода, — ревнителі, породили розкол“: утворили групову „Соборноправну Церкву“.

Сталося ж і триває нерозумне розбиття. А покійний митрополит, замучений за відроджену Єдину Українську Соборну й Апостольську Церкву (читай молитву Символ Віри), застерігав, посилаючись на апостола Павла, — НЕМОЖНА ХРИСТИЯНАМ ДЛITИ ХРИСТА, робити Його головою „своєї“ — групової розкольницької Церкви, неможна ділити Єдиної Віри Христової на розбиті протиставлені угруповання.

По цьому вступі з'ясуємо спочатку становлення українського народу — його генезу, етнічне його формування, щоб мати підставу говорити про становлення християнства в нього.

У журналі „Наука і Суспільство“ число 7, 1987 рік, була надрукована стаття Віктора Грабовського під вельми характерним заголовком; БУДЬ ПИЛЬНА, ПАМ'ЯТЕ! — читаємо в ній також вельми характерне висловлення; належить воно директорові Інституту археології Академії Наук УРСР, України, Іванові Артемовському:

„Одне мільйоноліття залюднення України, — говорить директор Інституту археології, — закликає нас до невисипущої відповідальності перед майбутнім, адже тут складався генетичний код не тільки сучасних слов'ян, адже кожен кубометр ґрунту того ж Китаєвого (район Києва — П. М.) німий для сьогоднішніх дослідників, узвітра міг би допомогти зробити епохальне відкриття на ниві гомосфери, переворот у науці про становлення людини!“

Не тяжко добавити тут принаймні назублення нового підходу в науці, протиставленого схолястиці — стосовно історичних досліджень. Ідеється про генетичний підхід — методологію й методу досліджень про становлення українського народу — автохтона землі української.

Народи не приходять з „нічого“ й не зникають у „ніщо“! — як за велінням бога з машини, deus ex machina.

Генетичні дослідження в історіографії дошукуються ГЕНЕЗИ постання суспільної людини, генези постання племени, етносу, народу, нації... — дошукуються коріння, кореня — коду цього становлення...

Терен землі української, взятий хоча б обмежено — від Карпат і понизів'я Дунаю та до Дону й Каспія, поперечно, а поздовжньо від південних морів до північних лісів, багатою всіяний матеріальними пам'ятками, які засвідчують дійсний, не уявний — по-писаному, процес генези українського народу на землях його розселення, процес його становлення — від тих найдавніших часів, від яких походять ті пам'ятки, що далеко за них, бо ж, скажімо, людині взяло багато віків на те — доки навчилась вона вживати найпримітивніші кам'яні знаряддя праці, які вивчає археологія.

Засвідчують матеріальні пам'ятки становлення

нашого народу, отже, не від „слов'ян“ — яких взагалі не існує присутніми в генетичному корені, в коді наших попередників, праукраїнців. Слов'яни — це тільки недавнє узагальнення по писаному, за зв'язками культурно-історичними, далеко пізнішими, по завершенню генетичного становлення наших прямих попередників на нашій землі.

Дослідження тільки по-писаному приводять до невистачальних висновків, часто безпідставних і хибних. Не ліпше буває з висновками за номінативами, за етимологією номінативів: назов.

Скільки, скажімо, потрачено пареру на удовіднення — звідки прийшла „Русь“, з півночі, чи з Хазарії? Нормани, варяги, хозари в Києві були тільки зайдами!

Самостановлення українського народу ведеться не від державного уформування Русі, не від назов — рутени-руси-русичі. Це вчораший день в історії українського народу — період Русі й тільки: раніш були скити й держава ВЕЛИКА СКІТИЯ.

Але й скитський період в історії України не був вихідним і початковим.

Не так і давно — у минулих віках — українським степом перейшли готи, гуни, вандали, перебували на українському північному зайди кіммерійці, сармати, таври — вони там, сказати б, топталися тимчасово: не додали від себе автохтонам нічого й не змінили нічого в їх культурі й економіці.

Людська історія до появи писаних пам'яток поділяється на віки за способом виготовлення давньою людиною знарядь праці: кам'яний вік, вік металів. Кам'яний вік має добу давню — палеоліт, добу середину, — мезоліт, добу нову — неоліт, кожна доба обраховується десятками тисячоріч.

У порівнянні до європейського континенту, на терені України, на Подніпров'ї виявлено найдавніші, з доби палеоліту, стійбища й житла, давність яких обраховується на 20 і 15 тисячоріч до Христа. Були це поселення мисливців у житлах куреня із шкіри. Виявлені вони на великому обширі України: на терені Києва й Київщини, Полтавщини й інших областей, у Криму — тогочасне печерне житло Вовчий грот. Відомий наш археолог Ярослав Пастернак подав свого часу обрахунок на 236 досліджених палеолітніх стоянок на терені України.

Людність давнього кам'яного віку вживала крім кам'янця також знаряддя праці, виготовлювані з кости й рогів великих тварин, з гірських кристалевих пород.

На Кирилівській стоянці в Києві найдено витвір різьби на мамутовому бивні — не елементарного, але складного задуму, що виявляє мистецькі нахили виконавця, які, очевидно ж, формуються в людській спільноті (не в табуні); на терені села Добраничівка, Яготинського району виявлено унікальну нахідку — фігурку жінки з бурштину (виконану схематично).

Археологічні нахідки з багатьох досліджень доби палеоліту на терені України засвідчують спосіб життя тогочасної людності, що живе вже родинним і родовим згуртуванням. Людина тих віків уже

OVER
30
YEARS OF
SERVICE

ПОНД
30
РОКІВ
ПОСЛУГ

КУПНО, ПРОДАЖ та ОЦІНКИ РЕАЛЬНОСТЕЙ
R. CHOLKAN & CO. LTD., REALTOR

Real estate — Appraisals

ЦЕНТРАЛЬНЕ БЮРО:

527 Bloor St. W., Toronto, Ont., M5S 1Y5 (416) 532-4404

OTHER BRANCHES:

2336 Bloor St. W., Toronto, Ont., M6S 1P3 763-5555

5302 Dundas St. W., Etobicoke, Ont., M1B 1B2 236-2666

Main St., Port Sydney, Ont., P0B 1L0 (705) 385-2983

не була примітивом-дикуном, заляканим „злими духами“, у неї вироблялося людське відношення до світу. Вона починає бачити світ, (творить) своє відношення до нього: пізнання світу в релігійних і поетичних уявленнях, в мистецьких твореннях.

Наїдка біля села Добраничівка засвідчує наявність культу жінки в світогляді людини пізнього палеоліту. Напрошується виразна аналогія — культ жінки, зростаючи від палеоліту, переходить через увесь кам'яний вік (добу мезоліту й неоліту) стабілізується у вік металів і довершується апогеєм у найраннішому українському фольклорі, доживши до наших часів у багатьох народно-пісенних варіяжах, зокрема в пісенних образах дівчини, що „на порі стала“.

Доба палеоліту, розвиваючись переходить у новішу добу мезоліту. Недалеко Чернігова, поблизу села Мізинь виявлено й досліджено поселення з XV тисячоріччя перед Христом. За мізинськими наїдками наука давнини, археологія, подає визначення людської культури на терені України за всю середню добу кам'яного віку — мезоліт, що триває продовж майже восьми тисячоріч. Була це доба Мізинської культури, найдавнішої на українських землях.

У добу Мізинської культури стабілізується осібний від континенту Західної Європи тип людності, відмінної за фізичними й культурними показниками. Тепер устійноється терен розселення цієї людності, який у небагатьох деталях поступається сучасному етнографічному теренові України.

Основним заняттям мізинців стає хліборобство. На базі хліборобського господарювання давні племена кровного, родинного пов'язання більшають, зростають — стають племенами теренового пов'язання — пов'язання на заселеному терені — за виробленням спільніх чи наближених культових звичаїв і обрядів, за виробленням спільного мовного діяlectу, народно-поетичних і релігійних уявлень, за спільністю хліборобського досвіду.

Власне Мізинська культура і є **культурою хліборобських племен** теренової пов'язаності — коли витворюється одностайна найдавніша людність автохтонів України. Ця людність і є попередником, **предком української людності**. Від неї ведеться неперервний генетичний розвій хліборобських племен — автохтонів української землі — аж до появи об'єднань, союзів племен та їх державних уформувань передскітської й скитської доби в історії українського народу. По скитській добі приходить період Русі.

Тяглістю неперервних господарсько-культурних утривалень автохтонів відбувається **ГЕНЕТИЧНИЙ** перехід від доби Мізинської культури до доби вищого типу культури на українській землі — Трипільської культури: її початки й ведуться з культурних надбань мізинців.

Доба Трипільської культури датується VI — I тисячоріччям до Христа, від початків неоліту до віку бронзи. Дотепер нараховується 500 трипільських поселень, досліджених українськими й світовими

науковцями.

За довгі тисячоріччя все зростає й удосконалюється. Релігійні й поетичні уявлення набирають ширшого, узагальненого світорозуміння, поняття божества прибирає вигляду персоніфікації явищ природи, зокрема персоніфікації бога-сонця. Давній культ жінки утривається, стаючи культом богині-матері роду, пошанування якої виявляється в неодмінних у житлі ритуальних скульптурних фігурках настільної величини, виконаних схематично. Трапляються наїдки досконалого реалістичного виконання богині-матері в образі жінки з немовлям.

Житло стає вигідною чотиристінною будовою з двосхилим дахом. Розбудовуються поселення великої кількості жителів і мешканців... Виявлено трипільські міста „старші за Вавилон“, наприклад, біля села Майданецьке на Уманщині, більші площають й числом будівель — біля Добровод, біля Таглянків — того ж регіону — на тисячі мешканців...

Про рівень господарства трипільців промовляють висока продуктивність у хліборобстві й збудовий характер ремісництва. Наприклад, у перше тисячоріччя до Христа в Атени (Греція) вивозилося тисячі бушлів лише пшениці, Атени торгували трипільською пшеницею.

Трипільці перші в історії людства приручили коней, вони винайшли плуг, обробляли поле упрягою волів. Ремісництво продукує не тільки для домашнього вжитку, але й для обміну, виникає верства ремісників, що живуть з свого ремесла...

Теренове устійнення хліборобських племен породжує племінну земельну посілість, у відносини між племенами теренового поширення входить чинник боротьби за свою, землю, свій батьківський край, приходить на світ ворог — сусід. З'являється ворожнеча між сусідніми племенами. Мирні хліборобські племена, з лагідним і тихим поетичним культом родини-роду й родинного житла поступово стають войовниками, оборонцями своєї батьківщини.

Нові відносини породжують потребу органіованої збройної сили — виникає дружинна організація, початки якої ведуться від давніх мисливських формаций. Озброєні дружини стають військом.

У додаток до відомого віддавна бойового лука з стрілою приходить металевий меч, бронзовий, а через сторіччя — залізний.

З мечем приходить на світ війна. Будуються укрілення, виникають укріплені поселення й городища. Так трипільці стають на порозі доби скітів — на зміну кам'яного віку приходить вік металів, по відносно недовгому віку міді й бронзи приходить вік заліза.

На довершенні доби Трипільської культури, останнє тисячоріччя до Христа, витворюються вирізнення — об'єднання або союзи племен. У грецьких і римських авторів появляються назви їх: склавіни, венеди, анти...

Процес генетичного становлення українського народу в скитській добу утривається в станов-

ленні хліборобських племен, що іх Геродот узагальнено називає „скити-орачі“.

Вони — ці скити — не є зайди із Сходу, як припускав старогрецький історик, вони не прийшли з-за Каспію, вони є автохтони української землі. Зайди, очевидно ж, не мали б „батьківських могил“, не боронили б їх від персів (у війні з царем Дарієм), як пише про це сам Геродот, — могил „у Герах, до яких Бористен судноплавний“, тобто Дніпро нижче порогів.

Назва скити у греків, а за ними і в латинян, означала — сівери, сіверці, цебто, племена, що жили на північ від Чорного моря, вгору на Подніпров'ї. Перед 444 роком до Христа Геродот докінчив писати (9 томів) історію, названу **ПЕРСЬКІ ВІЙНИ**. У 2-му томі він згадує скитів, які вели переможні війни проти персів, четвертий том написанийувесь про скитів. Писали про державу скитів інші античні автори до й по Христові, написано сотні історій і хронік.

Геродот не розглядає генези скитів, пише про них априорно, бездоказово. На його часи була то велика й могутня держава войовників, хліборобів і мисливців — **ВЕЛИКА СКИТИЯ**, відомін пам'яти про неї читаємо в літописця Нестора — „Велікая Скуф“. Столицею її Геродот називає Базилея, розташована вона в нього на правому боці Дніпра, нижче порогів.

Саме від Великої Скитії бере свій початок держава русів — Русь. У висліді централізації державного життя наддніпрянських українських племен, розселених вище порогів, централізації з осередком у Києві, Велика Скитія, сходить на периферію і ще довгі сторіччя існує в Криму, була то **МАЛА СКИТИЯ**.

Крим споконвіку є земля українського народу! Він не був ні грецький, ні готський, (зрештою — не був і татарський). Степова рівнина Криму передуває назавжди заселена автохтонами-хліборобами, родовід яких неперервно ведеться від середньої кам'яної доби, доби мезоліту, коли стабілізується

ПЕРЕКЛАДНА ХРИСТИЯНСЬКА ЛІТЕРАТУРА У КИЇВСЬКІЙ РУСІ

Духовна культура Київської Русі, як і матеріальна, спиралася на багатовікові культурні надбання східних слов'ян та їхніх далікіх і близьких предків. Саме тому ще до впровадження християнства тут виникає писемність і з'являються перші твори писемної літератури — літописи. Та незважаючи на виникнення й розвиток вітчизняної літератури, після впровадження християнства на Русі поширюється й перекладна, переважно візантійська церковна література.

Перші твори чужоземної літератури, що переписувалися й перекладалися на Русі, задовольняли потреби християнської церкви і мали служити зміцненню її позицій. Адже у суспільній свідомості язичництво мало таке глибоке коріння, що християнство не здобувало абсолютних перемог навіть у правлячому середовищі. Київський літопис, наприклад, у 1152 р. оповідає про галицького князя Володимира Володаревича, котрий порушив присягу після того, як поцілував хрест на знак покірності київському князеві Ізяславові Мстиславичу. Коли ж посли Ізяслава із докором нагадали йому про те, що він цілував хрест, Володимирко щедро його... перепитав: „Сий ли крестец малий?“ У народних же масах язичництво виявилося незрівнянно більш живучим, про що переконливо свідчать проповідницька література, спрямована проти нього...

Однак, вже в XI столітті на Русі почали поширюватись і світські перекладні літературні твори, що мали служити культурним потребам панівної верстви Русі. Вони відзначалися також християнським забарвленням, притаманним всій середньовічній літературі. Ці твори особливо зацікавлю-

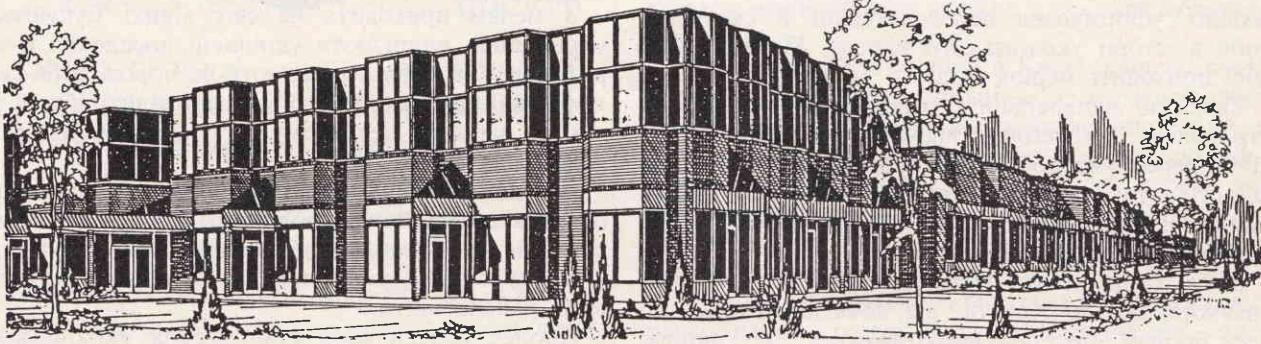
Мізинська культура хліборобських племен на українських землях.

(Закінчення в наступному числі)

“PROMBANK” INVESTMENT LTD. and THE JACYK GROUP

1260 Eglinton Ave. East, Mississauga, Ontario, Canada L4W 1K8. Tel. (416) 625-2171

- Якісні індустріальні і комерційні будинки та розбудови;
- Різні умови оренди або купівлі.

вали читача, адже вони походили з різних кінців стародавнього світу. Роман „Олександрія“, наприклад написаний у II-III ст., увібрал напівлегендарні перекази про життя Олександра Македонського. Повість про Варлаама і Йосафата, створена в середині 1-тисячоліття, була своєрідним християнізованим життеписом Будди. Повість про Акіра премудрого була християнською обробкою ассиро-авілонського твору VII століття до нашої ери.

Особливістю усієї цієї літератури, і духовної, і особливо — світської, був її генетичний зв'язок із фольклорними й літературними скарбами, тисячоліттями нагромаджуваними багатьма народами давнього світу. Близькістю фольклору відзначалася навіть канонічна література. Велику кількість історичних або псевдоісторичних переказів, мітів і різноманітних сюжетів східного фольклору несли в собі Біблійні книги. Нашарування різних релігійних систем, мітів і легенд народів Давнього Сходу відбивали, зокрема, Євангелія та апостольські діяння і послання, Псалми і Псалтири, авторство яких церковна традиція приписує, в основному, цареві Давидові, насправді створювались у різний час і у більшості були споріднені із східним фольклором.

Фольклорні джерела з усією виразністю виявляються й у житійній літературі. Широко відомі на Русі житія Юрія Переможця і Федора Стратилата, написані на відомий на Сході і Заході, зокрема й на Русі, казковий змієборчеський сюжет. Юрій Переможець, наприклад звільняє царівну, що мала стати черговою жертвою, принесеною страшному змієві-людожерцю, заклинаючи й приборкуючи потвору іменем Бога. Опісля, перебуваючи під враженням від цієї події, населення язичницького міста одностайно переходить у християнство. Вельми поширеними на Русі були Сінайський, Єгипетський, Римський та інші Патерики — збірники повчальних новель і анекdotів з життя монахів-аскетів, що відзначалися примхливою фантазією сюжетів і відгуками дохристиянських вірувань, оскільки фольклорний матеріал, що був їм за основу, сягав глибокої давнини.

Повною мірою відбився у перекладній літературі і спадок класичної доби, адже культура християнської Візантії виросла на плідному ґрунті „язичницької“ цивілізації Давньої Греції й Риму. Досягнення класичної філософії і науки відбилися навіть у творах отців церкви, що створили так звану патристичну літературу. Відомий богослов Іоанн Дамаскін, наприклад, у трактаті „Джерело знань“ намагався, спираючись на фізику Арістотеля, познайомити читача з фізичними теоріями будови Всесвіту. Повні відомостей з астрономії, космографії, географії, етнографії тощо були Шестодневи, що пояснювали старозавітні легенди про шість днів творення світу.

Своєрідною енциклопедією географічних, історичних, археологічних і навіть економічних відомостей можна вважати твір олександровського купця VI ст., а згодом ченця за прізвиськом Індикоплов, тобто плавець до Індії. Цікаво, що Козьма

посилався у своєму творі не тільки на Священне писання, а й на твори античних географів, якщо вони, за його думкою, не суперечили Біблії. Природничо-наукові твори приваблювали читача і науковими відомостями, і поетичністю оповіді. Популярність „Християнської топографії“ Козьми Індикоплова на Русі досягла такого рівня, що зображення цього письменника потрапило на ікони, на рукописних мініятурах він іменувався святим, а його географічні теорії відбилися на народних уявленнях про будову Всесвіту.

Відголоски античності доносилися до давньоруського читача і візантійськими історичними хроніками. І якщо Георгій Амартол різко негативно ставився до античних „єретиків“, то Іоанн Малала Антіохійський, навпаки, паралельно з біблейською історією вів оповідь про Давнію Грецію та інші країни давнього світу, причому давньогрецьку мітологію розгортає особливо докладно.

Від давньої класики християнська література успадкувала навіть форму окремих творів. Такими були афористичні збірники, що складалися з педагогічною метою ще в Давній Греції. Загальновідомим на Русі подібним збірником була „Бджола“. Крім християнської частини з біблейськими і церковно-учительними цитатами вона мала й уривки з творів античних письменників, поетів, філософів, історичні оповідання та анекдоти, в яких подекуди комічне переважало моралізуюче.

Отже, перекладна література, що поширилася на Русь після впровадження християнства, підпорядковувалася вихованню громадян у дусі нової моралі — бути покірними перед церквою і державою — позитивно впливало на розвиток давньоруської літератури. Це в основному, стосується світської літератури, яку хоч і пронизував християнсько-дидактичний характер, проте значно тісніше, ніж церковна, вона була пов’язана із фольклором і класичним культурним спадком. Разом із християнською літературою на Русь прийшли і творчо засвоїлися літературні пам’ятки справді світового значення.

Олена Сидоренко

ПЕТРО НАУМЧУК

досвідчений представник фірми

Тел:
236-1011

3200 BLOOR ST. WEST at ISLINGTON SUBWAY

ГАМБЕРВЮ — ТОРОНТО

продасть Вам нове або вживане авто,
полагодить позику, гарантію тощо.

З Петром Наумчуком можна порозумітися
українською мовою, Увечорі телефонуйте: 251-7525

**ЗАЯВА УКРАЇНСЬКИХ ЦЕРКОВ
У КАНАДІ З ПРИВОДУ ВІДЗНАЧЕННЯ
1000-ЛІТТЯ ХРЕЩЕННЯ
КІЇВСЬКОЇ РУСІ-УКРАЇНИ**

З відзначенням в 1988 році 1000-ліття Хрестення Київської Русі-України, Російська Православна Церква почала дуже галасливо переконувати Західний світ, що в 988 році Київський Князь Володимир Великий охрестив російський народ і що Російська Православна Церква є прямою і єдиною спадкоємницею Христової Церкви, яка заіснувала з тою датою на цій території. І тому, Російська Православна Церква уважає, що одиноко вона має право відзначувати цей великий ювілей і вже від тепер дуже активно приготовляється до цього великого дня.

Ці ідеї вона поширює при фінансовій допомозі безбожного совєтського уряду в численних люксусових виданнях на різних мовах світу, при помочі радіо і телевізії, та в своїх різних заявах.

Тому ми, нижче підписані представники Української Православної й Української Католицької Церков у Канаді, що є прямыми спадкоємцями Христової Церкви Київської Русі, оцим заявляємо, що:

1. Ця пропаганда Російської Православної Церкви не є згідна з історичною правдою і що вона поширює в західному світі неправдиві інформації про історію Київської Русі, а сьогоднішньої України.

2. Поширюванням таких ідей, Російська Православна Церква далі пропагує в Західному світі ідеологію імперіялістичної політики царської Росії, для якої немає на землях бувшої Київської Русі ані України, ані українського народу, ані Українських Церков, а існує там тільки Росія та Російська Церква.

3. Таким поступованням Російська Православна Церква помагає Росії далі привлачувати собі історію українського народу й Українських Церков, враз з їхньою культурою й всіма духовними їхніми надбаннями.

4. Супроти такого поступовання Російської Православної Церкви і проти такого поширювання неправди, ми мусимо протестувати перед Західним світом і стати в обороні нашого українського народу й наших Українських Церков, що є історично й правними спадкоємцями Київської Русі. Вони, й тільки вони, мають пряме історичне й моральне право відзначувати цей великий Ювілей.

Ми просимо Всешинього помогти Українському Народові і його Церкам гідно відзначити в 1988 році цей великий і неповторний Ювілей, що пригадує нам прийняття неоціненого скарбу Христової Віри і Його спасаючої благодаті.

† МАКСИМ
Митрополит
УКЦеркви Канади

† ВАСИЛІЙ
Митрополит
УПЦеркви Канади

**КРЕДИТОВА
СПІЛКА „СОЮЗ”**

**КОРИСТАЙТЕ З УСІХ
ФІНАНСОВИХ ОБСЛУГ
КРЕДИТОВОЇ СПІЛКИ**

„СОЮЗ“

2299 Bloor St. West
Toronto, Ont., M6S 1P1
Tel. 763-5575

406 Bathurst St.
Toronto, Ont., M5T 2S6
Tel. 363-3994

9:30 am-6:00 pm	Понеділок	9:30 am-5:00 pm
9:30 am-6:00 pm	Вівторок	9:30 am-5:00 pm
9:30 am-6:00 pm	Середа	9:30 am-5:00 pm
9:30 am-8:00 pm	Четвер	9:30 am-5:00 pm
9:30 am-8:00 pm	П'ятниця	9:30 am-5:00 pm
9:00 am-3:00 pm	Субота	9:00 am-3:00 pm

Купуйте продукти в наших вигідних крамницях

SWANSEA IGA SUPERMARKET

П. Божик і С. Станько — власники

**2295 Bloor St. W
1094 St. Clair Ave W.
1304 King St. W.
Toronto, Ont.**

**МИСТЕЦЬКІ ВИРОБИ
в крамниці**

TRYPILLIA ARTS SHOP

**також
QUALITY ONE HOUR PHOTO LABS
якісну обслугу дає Іван Геречка
2285 Bloor Street W. Tel. 766-0113
Toronto, Ontario M6S 1P1**

МУЗИКА І МИСТЕЦТВО

Тетяна ТКАЧЕНКО

ДВА ЮВІЛЕЙНІ КОНЦЕРТИ

В 1988 році українська спільнота в діаспорі відзначає 1000-ліття прийняття християнства Україною. Святкування почалися ще минулого року й два ювілейні концерти, які відбулися 8-го листопада і 12 грудня в Торонто, назавжди лишаться в пам'яті слухачів як винятково вроочисті та високо-мистецькі культурні імпрези. Диригентові обох концертів, Володимирові Колесникові, треба завдячувати вибір відповідної дуже цікавої програми і, у великій мірі, професійний рівень цих концертів.

Концерт 8-го листопада відбувся в Рой Томсон Гал і був влаштований Товариством Української Опера Канади. Програма складалася з „Концерт-симфонії“ Дм. Бортнянського, Концерту для арфи і симфонічної оркестри „Фрески св. Софії Київської“ В. Кикти та „Концерту-кантати для фортепіано і хору“ Юрія Фіяли.

На перший погляд Концерт для арфи і оркестри видається традиційною музичною структурою, але замість трьох частин концерту (1. — сонатне ля-гро, 2. — повільна частина, 3. — швидка) Кикта написав 8 „Фресків“. У „Фресках“ відчувається великий вплив української церковної музики, але техніка композиції використовує засоби гармонії 20-го століття. Кикта цікаво вживає тембri оркестрових інструментів, особливо струнних, щоб створити ефекти кольору й атмосфери.

Місцями оркестрові „tutti“ видаються дещо задовігими. Можливо, що коли Кикта матиме нагоду прослухати свій твір, він його дещо зредагує. Але і в теперішній формі „Фрески“ роблять надзвичайне враження. Особливо ефектовою є партія арфи. Арфістка Джуді Ломан грала не тільки технічно бездоганно, але і з піднесенням і винятковим відчуттям духу цього твору.

„Концерт-симфонія“ Бортнянського хоч написана в традиційній формі, але для незвичайного складу інструментів: для струнного квартету, клавіру, арфи та фагота. В цьому творі поруч з елегантним чаром і гумором, типовим італійській музиці кінця 18-го століття, відчуваються мелодійні та ритмічні звороти української пісні. Музику Бортнянського, так як і Моцарта, прочитати добре з листа може й дитина, але майстерно виконати її тяжко навіть професійним музикантам. На концерті 8-го листопада ми чули експертно прочитаний твір, якому бракувало деталів інтерпретації, витончення та надхнення. Треба надіячися, що концерт у Торонто пригадав мистецькій громаді про існування цієї перлинки музичної літератури і що ми матимемо нагоду почути Концерт-симфонію у виконанні зіграної мистецької одиниці, може, навіть на оригінальних інструментах 18-го століття.

Концерт-кантата Юрія Фіяли написана в трича-

стинній формі, але, наскільки мені відомо, це перший раз в історії музичної літератури композитор замість оркестри вживає хор. Народні пісні, на яких цей твір побудований, роблять сприємливішою незвичну для вуха гармонію 20-го століття. Вибір контрастних пісень, крім певної символіки, дуже відповідної для нашого 1000-ліття (Перша частина: „Дума про Почаївську Божу Матір“ — символізує Церкву; друга частина: „Ой горе тій чайці...“ — пісня гетьмана Мазепи — історія; третя частина: жартівлива щедрівка про Івася — символізує народ), допомагає тримати увагу слухача на протязі довгого, 40-хвилинного твору. „Концерт-кантата“ цікаво і ефектово написаний, свіжий та оригінальний твір, для виконання якого потрібний професійний хор та першорядний піяніст. Бравузна та музикальна гра піяністи Христини Петрівської прислужилася багато до успіху концерту. З повторними виступами її інтерпретація набере ще більшої глибини та розмаху. Український Оперний Хор співав Кантату чисто, музикально, прецизно, з відчуттям і надхненням. Ми всі свідомі, як багато цей хор завдячує своєму диригентові. Але й усім хористам належить наше признання за їхню тяжку працю та за їхню відданість українській музиці. Ентузіазм публіки мусів бути винагородою всім учасникам концерту.

Цікаво, чи багато присутніх на концерті Капелі Бандуристів ім. Тараса Шевченка відчули 12-го грудня 1987 р. такий сантимент до Капелі, як авторка цих рядків. У моїм дитинстві та молодості Капеля вчила мене української музики і історії. Капеля давала мені почуття гордості, коли ми були бездомними скітальцями в Німеччині чи пробували пристосуватися до життя на нашій новій батьківщині. Для мене кожний концерт Капелі завжди є великою подією і мене ніколи не перестануть зворушувати думи й пісні, які роками входили в репертуар Капелі.

12 грудня я була захоплена побачивши й почувши Капелю в добром складі, з великим відсотком молодих капелян, які не тільки добре співають, але є також добрими бандуристами. Я була захоплена й новою, цікавою програмою. Навіть у не надто акустичній залі Metro Toronto Convention Centre Капеля звучала краще, ніж колинебудь на протязі останніх тридцяти років. Під час концерту відчувалося як ентузіазм публіки наростав могутнім крешендо з кожною виконаною піснею, а при кінці концерту, коли вся публіка зривалася на ноги після кожної колядки, здавалося, що вертаються часи першого тріумфального виступу Капелі в Торонто, коли кінна поліція мусила стримувати наплив народу, а квітам і оплескам не було кінця.

В теперішньому складі Капелі немає видатних оперових співаків, як Зайферт, Тисяк чи Гошуляк, але всі солісти, яких ми чули 12-го грудня, звучали добре, усіх публіка слухала з задоволенням. Для торонтонців особливо приємно було почути на-

шого Андрія Сороку, який що рік то краще співає, і я певна, що всім запам'ятається приємний тембр голосу та чутлива інтерпретація П. Пахолюка. Найсильніше враження викликав Ю. Оришкевич в Молитві із „Запорожця“. Його рівний і приємний тenor без жодного форсування вільно виповнив залю. Було приємно почути молитву без перебільшеного патосу. Відчувалося, що для Оришкевича музика важливіша, ніж Оришкевич, а овациї після Молитви були доказом, що правдиве, глибоке відчуття передається публіці.

Ми слухаємо не тільки вухами, але й очима. Тому потрібний якийсь компроміс, щоб убрання диригента і капелянів не псувало враження єдності музичної одиниці. Навряд чи Капеля могла б виступати в „бізнесових одягах“. Отже залишається лише диригентові послідувати за славною традицією Хоткевича, Божика, Задорожнього і особливо нашого незабутнього Григорія Трохимовича Китастого і наміряти жупан. Хто зна — може, ще й зручніше і прохолодніше диригувати буде! Бо музична єдність ансамблю є краща ніж була колинебудь. Колесник видобуває з кожного капелянина більше, ніж капелянин собі уявляє що він може.

Капеля співає складний репертуар з новою прецизіністю, вирівняним ансамблем, з ритмічною жвавістю та ефектовно і музикально випрацьованими деталями динаміки, фразування і дикції. Капеля реагує на кожний рух Колесника, як Страдіваріус реагує в руках Старика чи Стайнвей під пальцями Горовіца.

Програма концерту записана на платівку — можна слухати концерт знов і знов, а я надіюсь, що в нашім ювілейнім році ми ще матимемо нагоду почути „живі“ виступи Оперного Хору і Капелі під диригентурою маестра Колесника.

ДУМКИ ПРО МИСТЕЦТВО (ІХ)

АРХІТЕКТУРА І МИСТЕЦТВО

Архітектура і мистецтво є дуже тісно пов'язані між собою. Фактично, архітектура у багатьох випадках є настільки чистим мистецтвом, скільки мистецтво може бути чистим. Ріжниця полягає хіба в тому, що архітектура представляє не якусь ілюзію чи емоцію, а саму себе.

Вже на початках розвитку людства людина зrozуміла потребу даху і огорожі як охорони від непогоди та диких звірів. Це було її перше створене мешкання. З дальшим розвитком людина винаходить щось більшого ніж тільки місце, щоб переходити; вона будує місце для молитви. З цим вищим щаблем будівництва, де людина вживає фантазію для отримання відповіді на емоційні потреби з будівлі, можна рахувати народження архітектури.

Починаючи від єгипетської старовини, Греції та Риму ми можемо провести нитку розвитку будівництва Західного світу. Пізніший розвиток стилів, — романський, готичний, барокко, веде нас до розуміння людської творчості в архітектурі.

Ми доходимо до точки найвищого духовного зв'язку. Відвідуючи готичну катедру, людина попадає в екстазу емоційного та духового підвищення. Ми не дивимось на будівлю, ми живемо з нею. З кожним кроком розкривається в нас нове почуття, що доходить до найвищого осягнення.

Середньовічні замки і палаці дещо пізнішого періоду так само залишають велике враження на нас. Тут знаходимо важливість пропорції, ритму й навіть повітря між стінами. Хоч би без відповідного знання, як це все впливає на нас, ми цілком занурені й переможені найвищою красою. Замки та палаці є також одними з найкращих місць для оглядання мистецьких праць. Архітект часто створював у своїй будівлі відповідне місце для малюнків та скульптур. Архітект уможливлював мистецтву, — малюнкам та скульптурі, — стати частиною цілого й підвищував рівень захоплення часто до найвищої точки. Тож якщо проаналізуємо розвиток архітектури, то знайдемо, що людина зачала будувати спершу утилітарні будівлі, тоді духовні й емоційні, а відтак високомистецькі, щоб знова вернутись до утилітарних, так закінчуючи коло розвитку.

Двадцяте сторіччя породило ідею функціоналізму. Будівля мусить бути тільки функцією мети. Ці будівлі ззовні часто виявляють цікаві форми та пропорції, незважаючи на свою простоту, голість, і непривабливість. Але середина робить ці будівлі жахливими. Все поділено на квадратики, з певною кількістю квадратових метрів на винаймача, який буде свої власні переносні перегородки за своїм розумінням краси чи потреби. Архітект перетворюється з мистця в інженера з лічильною лінійкою в руках, замість людини з візією.

Будівлі, які могли нас захоплювати, вже майже

ЯКЩО ЖИВЕТЕ У ВІННІПЕГУ І МАСТЕ ФІНАНСОВІ КЛОПОТОТИ

- при купівлі або направі авта,
- при купівлі нових меблів,
- при консолідації всіх боргів,
- при купівлі або перебудові дому, —

РАДИМО ВІДВІДАТИ КРЕДИТОВУ КООПЕРАТИВУ ПІВНІЧНОГО ВІННІПЕГУ

Вона радо допоможе Вам усі ці
клопоти усунути!

NORTH WINNIPEG CREDIT UNION LTD.

544 Selkirk Avenue
Winnipeg, Manitoba R2W 1Y9
Telephone: 589-8808

не існують; те, що тепер будується, наприклад, місця молитви — це жалюгідні копії якоїсь будівлі славного часу, або споруди нового чисто функціонального порядку.

Хати, в яких ми живемо, звичайно є утилітарного порядку й позбавлені архітектурної чи мистецької вартості. Тепер будівничий не думає про мистецтво і новий власник, купуючи меблі має на думці також лише голі стіни на які евентуально повісить дешевеньку репродукцію. Одне чим він цікавиться — це дібрати колір до його меблів, а не виявити свої емоційні чи духові почуття. Правда, у деяких країнах світу є звичай, якщо не закон, асигнувати 10% кошту будови на придбання мистецьких праць. Таким способом хата чи публічне місце перетворюється з місця прожитку чи місця праці у щось, що виявляє дух людства.

У Сполучених Штатах ми ще мусимо рости, щоб осiąгнути такий рівень. Ми осягнемо його тоді, коли людина купить малюнок або скульптуру тому, що це буде виявляти її емоційну потребу і духове завершення, замість купувати просто кавалок кольорового картону.

Юрій Мошинський

МУЗЕЙ „РУСАЛКИ ДНІСТРОВОЇ“?

Рідкісні книги, фото і копії документів, пов'язані з життям і творчістю Маркіяна Шашкевича, передав до Львівського обласного відділення фонду культури відомий поет-перекладач Роман Лубківський. Матеріали, зібрані в Україні і за кордоном, призначені для експозиції майбутнього музею «Русалка Дністровая», у Львові.

Серед унікальних матеріалів — «Читанка для малих дітей» Маркіяна Шашкевича, що вийшла у Львові 1850 року, «Весна» і «Лервак з над Сяном» 1852 року видання, фотокопії портретів, рукописних видань, одержані від Міністерства культури Словацької Республіки.

СТВОРЮЄТЬСЯ НОВИЙ ЗАПОВІДНИК „СТАРОДАВНІЙ КІЇВ“

Як офіційно повідомлено з Києва, майже триста пам'яток історії, культури, архітектури, археології знаходиться на території Державного історико-архітектурного заповідника «Стародавній Київ». Він створюється нарешті на домагання багатьох видатних киян і громадських організацій за рішенням уряду. Новостворюваний заповідник розташований в межах історичного центру Києва. Саме його розташування враховує виняткову цінність пам'яток містобудування й архітектури, історії та культури цієї частини міста, яку оголошено заповідною з метою забезпечення охорони і дальнього вивчення безцінної спадщини вітчизняної історії.

До заповідника входять славетні київські гори, на яких поставало місто над Дніпром, Поділ — стародавній центр ремісництва і торгівлі Найкоротшим шляхом, який з'єднував Поділ з княжим верхнім містом, був Андріївський Узвіз. Його схилами йшли вниз дружини князя Ярослава, піднімалися вгору заморські послі й купці. Ця вулиця з багатьма спорудами, з якими пов'язані важливі події в житті киян, теж стала частиною заповідника, як і сусідня — Боричів Тік. Зараз йде широке обговорення громадськістю міста проектів реставрації та оновлення будівель Андріївського Узвозу і Боричева Току. Вони мають перетворитися у вулиці мистецтва, народних ремесел, музеїв, ярмарків, виставок. Частково це вже зроблено ще напередодні святкування 1500-річчя Києва. Тоді ж невпізнанно змінилися історичні куточки Подолу, заново постали Золоті ворота...

Центром заповідника, як і в прадавні часи, є Старокиївська гора. Саме з неї й починається нова пейзажна алея, яка пролягла історичними місцями і з якої відкриваються мальовничі краєвиди Задніпров'я. Тут, на горі невдовзі має бути відкритий археологічний музей просто неба. На стародавніх землях урочищ Гончари і Кожум'яки створюється музей містобудування і народних ремесел. Взагалі є можливість в майбутньому створити ще не менше двох десятків різних музеїв.

Межі заповідника, до речі, ще не усталені. Його кордони можуть бути розширені. До 1990 року київські архіектори, історики, археологи, мистецтвознавці, інші фахівці мають розробити генеральний план розвитку заповідника з визначенням вартості, черговості й строків проведення робіт по реставрації, консервації, ремонті і використанню пам'яток історії та культури.

Директором новостворюваного заповідника призначено Володимира Сікорського, який і поділився цими інформаціями з представником РАТАУ.

Після довголітніх плянових або й безумніх руйнувань українських історичних пам'яток влада погодилася нарешті зберігати те, що ще залишилося.

Володимир МОШИНСЬКИЙ

ОТЕЦЬ ПЕТРО АРХАНГЕЛЬСЬКИЙ

(До 100-ліття з дня народження)

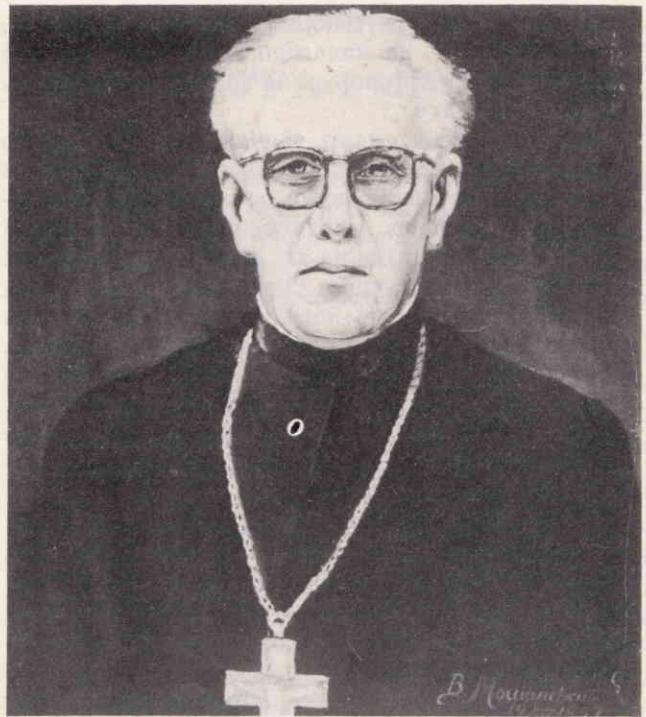
Пройшло майже 30 років з часу, коли покинув цей світ (24 березня 1959 р.) о. Петро Архангельський. Прибувши з Бельгії, де закінчив у 1951 році курси православних священиків і був висвячений в сан ієрея, отець Петро зупинився в січні 1952-го року в Монреалю, очікуючи призначення від української православної Консисторії. Та й не хотілося йому покидати Монреаль, бо ж мав тут доньку, що приїхала до Канади з чоловіком раніше. То ж о. Петро почав служити в церкві св. Софії в Монреалю як сотрудник о. Володимира Слюзаря (тепер теж покійного).

Майже в кожній церковній громаді є й незадоволені парафіяни. Були такі, звичайно, і в церкві св. Софії. Вони просили Консисторію дати згоду на організацію нової церкви в Монреалі й призначити її настоятелем о. Петра. Консисторія згоду дала і нова церква св. Покрови почала своє існування — спочатку в найнятій протистантській церкві, а згодом у своєму власному храмі. На плечі о. Петра Архангельського впав тягар організації цієї нової парафії.

Про життя нової парафії я не писатиму, бо залишився з родиною парафіянином собору св. Софії, тож міг би подати якість неточні дані. Але буває в житті, що двоє людей з першого погляду відчувають велику симпатію, а то й приязнь один до одного і те почуття залишається на довгі роки. Така приязнь заінтувалася між мною і отцем Петром. Коли я тільки бував дома, в Монреалю, а не „блукав“ десь на праці в віддалених містах, я завжди старався побачитись з о. Петром щоб наговоритися доскочку про діла давні минулих днів — „преданія старини глубокі!“ Правда, та „старина“, про яку ми вели розмови, не була вже й така глибока, але з канадської віддалі вона нам такою здавалася.

Нас зближувала передусім любов до природи. Мене — як мистця, який крім портретів та іконопису захоплювався також малюванням краєвидів. А Петро Архангельський, закінчивши середню школу в Лубнах (де він народився 16-го березня 1888 р. і де його батько був директором духовної семінарії та вченим теологом), поступив у Лісовий інститут в Петербурзі, а скінчивши його з відзначенням, був призначений управителем лісів Західного Сибіру.

Це було десь в десятих роках нашого сторіччя. Призначення на таку високу посаду пояснювалося тим, що російський уряд у ті часи почав політику освоєння лісних масивів Сибіру, які до того часу були в цілком дикому стані. Уряд призначав на посади управителів людей молодих, енергійних і здіб-

о. Петро Архангельський

(Портрет роботи Вол. Мошинського)

них поставити справу освоєння на правильну путь. Західний Сибір — це ж третина всього Сибіру! Якийсь старший генерал, на місці управителя, від одного об'їзду цих зелель „розсипався б“. А кинувши погляд на статуру о. Петра Архангельського зразу можна було сказати: „Так, він міг і об'їжджати, і управляти!“ Високий, по-військовому стрункий, з енергійним обличчям, дисциплінований і завжди спокійний — він робив гарне враження на співбесідника.

Оповідання о. Петра про тайгу і її своєрідне життя нагадували „Тигролови“ Івана Багряного або цікаві оповідання російського письменника Маміна Сибіряка. Іноді приходила моя черга оповідати про мое життя, — про першу світову війну, про наш Перший корпус, який перекидали з фронту на фронт, про нашу визвольну війну. Одного разу, коли я згадав про Одесу де я учився в Державній театральній студії ім. Кропивницького і сказав, що директором тої студії був проректор Новоросійського університету проф. Лазурський, добродійка Архангельська звернулась до мене: „Чи не Володимир на ім'я?“ „Так, — відповів я, — Володимир Федорович.“ „Ta це ж наш дядько Володьо! — сказала піднесеним тоном.

Одного вечора в нас чогось зайшла розмова про знаменитого науковця професора О. О. Богомольця, праця якого на тему продовження життя була відома за кордоном. „Так, так, знаємо, — це ж наша рідня“, — сказав о. Архангельський, але вже без того захоплення, коли я згадував про Лазурського. Можливо, він не хотів, щоб знали його родинні зв'язки з професором, який був видатним діячем в СССР...

Ще два цікаві епізоди з свого життя оповів мені

о. Петро: одного дня, в половині тридцятих років, о. Петро отримав „повістку“ явитися-такого то дня в м. Полтаву на виїздну сесію Верховного Суду УССР. Напередодні назначеного дня з валізкою в руках, (бо ж можуть з суду забрати просто до в'язниці) Петро Архангельський явився до одного з готелів м. Полтави і заняв там кімнату. Він уже почав готовуватися до сну, як хтось постукав у двері: „Чи можу я з Вами переспати в Вашому „номері“ — бо вже вільних „номерів“ немає в других готелях та й у цьому також?“ — звернувшись незнайомий мужчина до Петра Архангельського.

„Прошу дуже! Тільки скажіть щоб поставили вам ліжко, бо тут лиш одно“, відповів П. Архангельський.

Поки „номерний“ ставив ліжко і стелив постіль П. Архангельський і незнайомець перекинулися декількома словами і полягали спати. На другий день П. Архангельський йде на „Засідання Виїздної сесії Верховного суду, сідає де йому показали місце. Ввійшов суд. Зайняли свої місця. Голова суду питає чи підсудний П. Архангельський знає когось з членів суду.

„Так, я знаю ось того чоловіка, який сидить направо від нас, товариш предсідатель; я очував з ним в одному номері гостинниці!“

„Чи так, товариш прокурор?“

„Так, очував в одній кімнаті!“

„Ви вільні, громадянине Архангельський, — сказав предсідник суду, — до наступного виклику в суд!“

Другий епізод: Петра Архангельського везли потягом з Полтави до Володимира на Клязьмі, в пересильну, дуже знану Володимирську в'язницю. Перед від'їздом дружина Петра кинула йому кожуха, — надворі стояли морози, ну а особливо зимно було в Володимирі на Клязьмі, бо ж то далеко на північ від Полтави. Коли приїхали до Володимира, привезли до в'язниці і кинули в камеру урків (злодіїв)! А було відомо, що політичних урків поночах б'ють, іноді до смерти, і це знали начальники в'язниць, тому спеціально кидали до камер урків полі-

тичних, щоб їх там били.

Архангельський усівся на нарах і став оглядати ту всю злодійську масу, яка крутилася біля нього, сварились, матюкалась і бігала, щоб зігрітися (на дворі була люта зима). Були одягнені ріжно, але один з них був одягнений в коротенький піджачок (маринарку) і в тоненькі штанята (певно заарештували його влітку та сидів досі і не було кому йому передати якогось теплішого одягу). І, бідний був аж синій від холоду! Настала ніч урки полягали спати дехто вдвійку, а то і втрійку укривалися чим Бог післав, а той бідний худенький в піджачку бігає все по камері та й не може зігрітися. Архангельському шкода стало цього бідолаху і він сказав: „Ей, хлопче, не знаю як тебе звати, бачу, що нікя не можеш зігрітися, йди до мене під кожух, разом зігріємося і переспимо!“

На ранок, коли вся камера проснулася, той хлопець „впіджачку“ виліз з-під кожуха, став на нари і сказав голосно: „Ану слухайте сюди, ви знаєте мене хто я. То я вам кажу не на вітер, — хто хоч пальцем торкне цього чоловіка з кожухом — заріжу! Зрозуміли! Я не жартую!“ З того часу ніхто з урків навіть не подумав щось прикрого зробити Архангельському.

Пройшло декілька тижнів, Петра Архангельського випустили завдяки втручанню людей близьких до комуністичної партії на прохання дружини Архангельського, а може, і Богомольця!

Якось в один з літніх днів я о. Петра попросив посидіти мені для портрета і він погодився. Я з великим захопленням малював його портрет, його характерне обличчя! За три сеанси портрет був готовий! Я попросив фотографа І. Вахняного зробити знімок з портрета, залишив собі, а портрет подарував о. Петрові. По смерті о. Петра портрет залишився добродійці. На прохання церковного заряду, я зробив копію з намалюваного портрета. Хай цих кілька речень будуть на добрий спомин про дорогого отця Петра Архангельського, століття з дня народження якого сповниться цього року.

FOR COURTEOUS FRIENDLY SERVICE

ВВІЧЛИВА І СПРИЯТЛИВА ОБСЛУГА

PHONE: 763-7333

ЗВЕРТАЙТЕСЯ З ДОВІР'ЯМ
ДО КОММЮНІТИ ТРАСТ
У ВСІХ ФІНАНСОВИХ
І БАНКОВИХ ПОТРЕБАХ

2271 BLOOR STREET WEST, TORONTO, ONTARIO, M6S 1P1

ЧИ ВІДОМО ВАМ?

ЯК ВИХОДИЛИ КНИЖКИ І. БАГРЯНОГО

Івана Багряного — поета, письменника, публіциста і громадсько-політичного діяча одні любили й шанували, інші ж, навпаки, — старалися в нечесний спосіб понизити, скомпромітувати не лише його, а й український демократичний рух, який він очолював.

У поневоленій російсько-комуністичною владою Україні Багряного критикували за „націоналістично-контрреволюційну діяльність“, а тут, на еміграції, недруги називали його комуністом, енкеведистом, агентом Москви. Цю незаслужену критику приймав Багряний від своїх з жалем і болем.

Комунисти в пресі й по радіо твердили, що Ів. Багряний видає свої твори за гроши „акул Воллстріту“ та американської розвідки, а еміграційні „критики“ твердили, що він їх видає за гроши „з невідомих джерел“. Нижче друкуємо листи Івана Багряного до Івана Дубинця, що недвозначно свідчать за які гроші він видав „Сад Гетсиманський“ та інші свої твори.

Іван Дубинець — друг Багряного, був одним з організаторів ДОБРУС-у в США, його секретарем та головою, членом проводу УРДП, членом УВАН та видатним громадсько-політичним діячем. Помер він трагічно 30 січня 1954 року в Нью-Йорку від отруєння газом з своєї печі. Він зібраав матеріали й документи про штучно спричинений Москвою голод в Україні 1933 року. Ці матеріали заповнили другий том „Білої книги про чорні діла Кремля“, що вийшла англійською мовою (712 сторінок) під редакцією Василя Гришка, Петра Павловича та Семена Підгайного як головного редактора.

Листи друкуємо трохи скорочені.

Олексій Коновал

I-I-50 р.

Дорогий Друже Йване!

В мене до тебе дуже й дуже важлива справа. Ф. Ковтонюк десь розкопав у американських архівах купу українських часописів і журналів за 1930 рік та за раніші й пізніші роки, а в тім числі — журнал „КРИТИКА“, в якому надруковано було погромну статтю проти мене, після якої мене посаджено до тюрми. Стаття називається „КУРКУЛЬСЬКИМ ШЛЯХОМ“, автор О. Правдюк.

Так от я хочу мати з цієї статті фотокопію, або — фотокопію першої сторінки й кількох найгостріших, а решту передруковану на машині. Мені це дуже й дуже потрібне, для того, щоб поламати роги всій тій банді, що на мене так напосідається провокаціями та наклепами. З цим документом я хочу декого притягти до відповідальнosti.

Я вже написав Ковтонюкові прохання, щоб він зробив ту копію, а крім того, прошу тебе, щоб ти допоміг в цій справі. Ковтонюк може й забути, або

не матиме часу, а ти — я на тебе, друже, все надіюсь, як на кам'яну гору мавши не раз нагоду переконатися в твоїй щирості та товариськості. Зроби це для мене, друже. Вік буду дякувати. Зв'яжись з Ковтонюком і спільно проверніть цю справу **пошвидше**.

Це не тільки в моїх інтересах, а в інтересах всіх. Це є візитівка для певної категорії зпідсоветської еміграції.

Чекаю.

Вітаю тебе сердечно.

З пошаною — твій — **Іван Багряний**

Гроши на це можеш позичити з фонду „УВ“, а я тут розрахуюся.

1 червня 1950 р.

Дорогий друже Йване!

Привіт тобі від мене, від Галі й від Нестора Багряного. Це так називається мій син...

А тепер справи ділові. Боюсь, що я з тими грішми вливну. Або, може, й влив. — Я домовився з Іваном, що він мені ту справу організує. А тим часом минуло вже багато днів, а ніяких результатів. Сьогодні мені принесли переказ з банку на сорок дві марки, — це ті, що висилала в листі пані Гаєвська. Їх на пошті пелюстрували, здали в банк і вже звідти перевели мені нім. марками по курсу. Але й це дуже добре.

А тому: — якщо ти всі гроші перевів на раніше вказану адресу то нема вже ради¹⁾. Чекатиму. А якщо ти другої половини не перевів, то й не переводь. А зроби так — перекажи мені **офіційно по пошті або по телеграфу** все, що ти маєш. Хай я одержу по офіційному курсу, але **напевно**. Перекажи всі гроші, які ще лишались на книжку, а також і ті, про які писав. Я все пускаю на видання книжки. Це справа моєї чести. Я не смію скомпромітувати себе й таким чином **усіх**. Чекаю. Не барись...

Тим часом вітаю щиро.

Привіт усім друзям і знайомим. Зараз в мене гаряче — з табору виселяють бо йде взагалі сортировка груп (тих, що їдуть²⁾ і тих, що не їдуть і т.д.).

А тут ще з дружиною й сином клопіт — я не можу їх поселити в таборі поки йде руханка. Тому відвіз їх на село. Взагалі кручусь, як муха в окропі. Але нічого. Ще є порох в порохівницях.

Гроши мені потрібні на книжку по заріз — купив паперу дві з половиною тонни, а ще не дав всіх грошей. Робітники працюють, а платити теж нічим. От брат, друже мій, „запарка“. Але нічого. Думаю, що все буде гаразд.

Отже привіт всім.

Тисну руку. З пошаною твій — **Іван Багряний**

27 серпня 1950 року
Новий Ульм

Дорогі Друзі!

„Справа чести, справа слави, справа доблести“ і т. д. для мене (та й не тільки для мене) дотримати обіцянки даної громадянству. При цьому надсилаю вам відбиток чергового аркуша роману „Сад Гетсиманський“. Ще лішилося надрукувати 250 сторінок і це буде до кінця серпня зроблено. До середини вересня книга вже вийде з переплетні, але ... є одно „але“. А саме: на друк у

мене грошей вистачає, а на переплетню не вистачить. Треба буде яких 1500 марок. А тому одночасово з цим я висилаю вам один екземпляр всіх відбитків і буду висилати кожен наступний в міру їх готовності, щоб створити тим певну гарантію. Тобто — той екземпляр, який таким чином зосередиться у Вас, буде належати Вам, і в разі чого (скажемо, нас тут нагло шлях трафіт) ви зможете легко книгу перевидати — бо ж це вже відредактороване й надруковане, так що легко видати навіть фотодруком і повернути ті гроши, які я буду винен вам всім кредиторам. Це стосується гарантії тому панові, що позичив 500 доларів і взагалі.³ Це ж стосується й дальшого: Мені потрібно на перше вересня 300 дол., „кров з носа“. Інакше буде скандал. Я хочу до всяких непередбачених подій встигнути книгу видати й розіслати. А без готових грошей — це тяжко. Отже? Вживіть цього листа, як гарантію чи пак офіційну підписку, що той екземпляр друкованого вже роману і право видання (в разі чого) належатиме тим, чи тому, хто видасть потрібний кредит зараз. Очевидно — правовидання з тим, щоб покрити всі витрати, плюс борг і плюс компенсація в солідному розмірі, а решта мусить піти на нашу організацію та тих, хто матитиме на те право родства.

Але глибоко певен, що обійтися й без цього. Тобто, книга буде видана і реалізована нами ж і покриті всі борги. Вітаю вас сердечно.

Лишаюсь з надією — Ваш — **I. Багряний**

30 серпня 1950 року

Дорогий друже Іване Варфоломієвичу!

В мене серце болить, що я так мало тобі писав. Але це не від чого іншого як тільки від переобтяженності та замотеличеності з тією книгою. Ти ж знаєш, як в наших умовах видавати книжки, та ще такого об'єму (хоч з таким об'ємом у нас ще не було випадку). Але нарешті все. Можу тепер з гордістю довести до твого відому, що все закінчено. Книгу набрано й видруковано; зараз вона знаходиться в переплетні і за 14 днів (тобто 14 вересня) буде остаточно викінчена й поступає в продаж. Два сигнальних примірники я вже тримав у руках, лише мені їх забрали Михась Воскобійник та Микола Русацький для Олі Каницької, що від'їжджає до США, — ця остання може завезе книгу раніше аніж потраплять ті вантажі, які я вишил 14 вересня і ти її побачиш. До речі, щодо примірника, який завезе Каницька, то **власником того**

примірника будеш ти, доки не вийде все в продаж. Тобто, на випадок, якби, скажемо, тут нагло вибухнула війна чи щось подібне і тираж пропав разом з переплетнею, то той примірник, що в Каницької, буде другим в цілому світі, поза тим нічого не лишиться, навіть оригіналу. І той примірник належатиме тобі разом з авторським правом, щоб ти міг продати його якомусь видавцеві й погасити борг.⁴

А тепер ділова частина: Напиши мені по змозі негайно, яким способом ми будемо погашати борг. Я думав би, що для його погашення мусять бути взяті суми з реалізації книги в США в долярах. У зв'язку з цим потрібно мені знати:

1. Скільки примірників взагалі можна надсилати для США, тобто скільки там може бути реалізовано, крім тих, що мають бути надіслані для тих, що внесли передплату.

2. Кому надсилати? Хто б за це взявся, тобто за розміщення книги по книгарнях та кольпортерах.

3. Яку ціну встановити для США, маючи на увазі, що книга має 560 сторінок, на добром папері, а головне — що нам потрібні гроши. Я думаю, що ціна мусіла б бути 2.5 (два з половиною) доларія. Бо ж „Тигролови“ продавалися за 2 дол. хоч наполовину менші об'ємом.

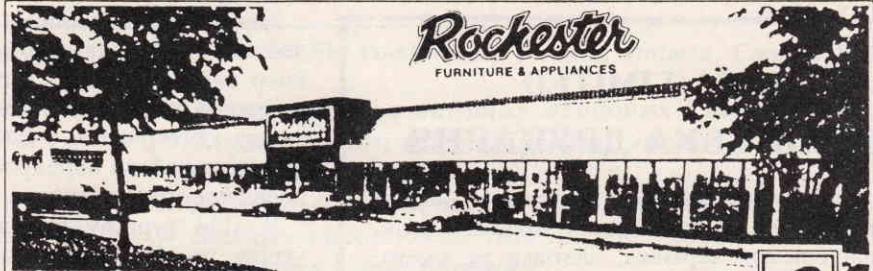
4. Хто взяв би на себе вмістити рекламу в американській пресі? Чи то треба надіслати звідси? Чи як краще зробити? І нарешті саме головне, дорогий мій друже: Що ти скажеш на те, якби я тобі запропонував 25% за те, що ти взяв би всі клопоти на себе по реалізації книги в США. При умові, що було б реалізовано хоч би тільки 500 примірників, це становило б солідну суму. Ти зарахуєш, що я ставлю на комерційну ногу, але ти не матимеш рації. Ти знаєш наскільки я тебе шаную й поважаю і може саме тому я хотів би щоб ті 25% лишались в тебе, а не в когось іншого. Якщо ж ти фізично не зможеш за це взятись, то напиши.⁵ Та енергія й клопоти, які ти вже вкладав у справу видання цієї книги оцінені мною належно і я не тільки буду про те пам'ятати та завжди бути вдячним, а й знайду спосіб гідно зреванжуватися...

Справи загальні покищо йдуть добре. ВО УНРади зформували. Конгрес Ліберального Інтернаціоналу відбули. Живем — працюєм, мовляв Влизько. Міцно тисну руку. Бажаю здоров'я і успіхів. Пиши.

З пошаною — твій:

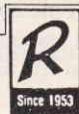
Іван Багряний

- Спальні
- Їдальні
- Вітальні
- Домашні прилади
- Матраси
- Софи
- Декоративні вироби

1995 Dundas St. E. Mississauga, Ont.

(1 km W. of Hwy 427) Tel. **624-4411**

Власники запрошуєть Вас відвідати найбільшу в світі українську крамницю меблів і домашнього устаткування. Приязна атмосфера. Недорогі ціни.

22 листопада 1950 р.

Дорогий Друже Йване!

Надсилаю тобі адресу однієї дуже поважної американки⁶, що знає українську мову й може відіграти роль в виданні моого роману по-англійській. Прошу тебе на цю адресу вислати один примірник „САД ГЕТСИМАНСЬКИЙ“... Й приписку на окремому аркушику, що це я пересилаю книгу через вас.

Пробач, що далі не пишу нічого про наші справи. Іншим разом. Зараз маю багато клопоту — переселяють з табору в табір, там умови будуть дуже погані (по п'ять чоловік в одній кімнаті) і тому я мушу шукати приватне мешкання. Розбиваюся над цим, збиваюсь з ніг.

Інформуй як справи з книжками. Чи є вигляди на скоре погашення боргу? Це мене дуже хвилює. Чи поступили всі книги, що тобі переслані через ріжних осіб?

Нас зараз ріже те, що не маємо грошей на пересилку. Розіслали половину тиражу, а решту будемо висилати, як будуть якісні поступлення грошеві.

З політики пока одне: відбулося засідання ВО й там стояло в числі іншого, питання про представництво в США. Ми висували Смолянського. Довго дискутували і нарешті зійшлися на слідуючому: В зв'язку з тим, що Витвицький іде незабаром до США, призначити його головою представництва.

Поза тим привіт і тисячу найкращих побажань.

Пиши.

Не забувайте нас.

З пошаною — твій Іван Багряний

ПРИМІТКИ:

1. Іван Дубинець в травні 1950 року переслав позичені ним гроши для Івана Багряного М. Голякові та Марії Ганін.
2. Мова про людей, що жили по таборах переміщених осіб в Німеччині й одні з них виїздили за океан, а інші лишалися на німецькій економії.
3. Цю суму позичив Ів. Дубинець у свого земляка Федора Бражника безпроцентово, старанням якого Ів. Дубинець приїхав до США.
4. 16 грудня 1950 року позичені гроши Ів. Дубинець віддав Ф. Бражникові.
5. Іван Дубинець згодився поширювати „Сад Гетсиманський“ без ніякої винагороди.
6. Пані Maryann B. Shelley.
7. Іван Багряний передав по 100 примірників Олександрові Лукашеві та Панаsovі Динникові та 20 прим. Василеві Пономаренкові — які іхали з родинами до США.

ARKA LIMITED

УКРАЇНСЬКА ДРУКАРНЯ

Книжки, журнали, часописи, шкільне та бюрове приладдя, різьба, вишивки, нитки, панама, образи, вишивані блузки, кераміка, платівки та касети, друкарські машинки, обручки й заручинові перстні, різдвяні та велиcodні прибори, великий вибір дарунків.

575 Queen St. West, Toronto, Ont.
Tel: (416) 366-7061 Canada M5V 2B6

ЩАСЛИВА ЗІРКА ІГОРЯ БЄЛНОВА

У 1956 році вперше було вручено нагороду тижневика „Франс футбол“ для найкращого футболіста Європи — „Золотий м'яч“. Почесним призом був увінчаний легендарний Стенлі Метьюз. Великі футболісти сучасності ставали лавреатами популярного видання — Ді Стефано і Копа, Ейсебіо і Чарльтон, Круїфф і Беккенбавер, Руменіге і Платіні. Серед них — Лев Яшин і Олег Блохін.

За підсумками сезону 1986 року до цієї славної когорти приєднався ще один гравець київського „Динамо“ — двадцятишестирічний Ігор Бєланов. Він став 23 володарем „золотого м'яча“.

У київському „Динамо“ цей футболіст з'явився в 1985 році. До цього Бєланов провів кілька сезонів у складі одеського „Чорноморця“. Гри не псуав, але й не виділявся нічим, хіба що стрімкими ривками до воріт суперників. Коли партнери помічали черговий Ігорів рейд, то воротарям ставало непереливки. Але устремління Бєланова здебільшого проходили повз увагу товаришів. „Чорноморець“ грав нестабільно, яскраві спалахи, як, скажімо, в поєдинках Кубка УЄФА із західнонімецьким „Вердером“ чи мадрідським „Реалом“, чергувалися з суцільними провалами. Так грав і Бєланов. Корінний одесит, він з дитячих років переймав мілітивий характер улюбленої команди.

Так би й тримався він у цьому клубі на миттєвих злетах і затяжних падіннях, якби не зірке око наставників київського „Динамо“. За непримітною зовнішністю Ігоря вони зуміли розгледіти гострий ігровий темперамент, наполегливість, силу волі, що разом з високою природною швидкістю й умінням мислити на полі невдовзі полонили мільйони шанувальників шкіряного м'яча.

Разом з київським „Динамо“ Ігор повністю пройшов переможний шлях до вершини розиграшу Кубка володарів кубків європейських країн 1985-86 років. Якщо в перших матчах він здебільшого виходив на заміну, то вже у повторному поєдинку з румунським клубом „Університета“ відкриває рахунок.

Найбільше натерпівся від Бєланова воротар віденського „Рапіда“ Консел. Ігор тричі примушував його виймати м'яч із сітки. Причому двічі це трапилося в столиці Австрії, коли на початку другого тайму з інтервалом у п'ять хвилин двома влучними пострілами Ігор перекреслив усі честолюбні заміри досвідченого суперника.

В ході турніру Бєланов п'ять разів добивався успіху, по п'ять м'ячів забили також його партнери Олександр Заваров і Олег Блохін. А всього в дев'яти матчах Кубка кубків кияни провели у ворота суперників 26 голів.

„Давно вже жоден футбольний клуб не дарував нам такого відчуття повноти і багатства, як київське „Динамо“, — зазначив головний редактор тижневика „Франс футбол“ Жак Тібер. — І давно

Ігор Бєланов відмінно грає головою...

ми вже не отримували насолоди від такої майже бездоганної гри. Швидкість, точність, розум, різноманітність, нестандартність, сила і витонченість, індивідуальні дії й колективність..."

Усе сказане сповна стосується й Ігоря Бєланова,

який разом з товаришами по команді підкорював футбольний Олімп. Але найзначиміші події були ще попереду.

Напроцуд владним виявився виступ Бєланова на мексиканському чемпіонаті світу. Фейєрверк голів у поєдинку з угорською командою, напруженій двобій з фаворитами першості — французами, три голи у ворота бельгійців, але... прикра поразка (не без допомоги судді) й вибуття з розиграшу.

Після завершення футбольного форуму кореспонденти багатьох видань навпередбій включили стрімкого форварда до різноманітних символічних збірних світу. Ігор став одним з героїв чемпіонату.

Щасливий сезон 1986 року став роком міжнародного визнання Ігоря Бєланова. При цьому варто нагадати, що Ігор не продемонстрував весь свій багатий потенціял — дошкуляли важкі травми. Але на вирішальні матчі він виходив як у складі „Динамо“, так і у формі збірної СРСР. І робив усе можливе, а часто й неможливе, щоб добитися успіху. Так було, зокрема, у важливих двобоях континентальної першості з національними командами Франції та Норвегії, коли Бєланов не залишив поля без забитого м'яча.

Звання кращого футболіста Європи і „Золотий м'яч“ перейшли до Бєланова від славетного французького форварда Мішеля Платіні, який тричі поспіль ставав лавреатом тижневика „Франс футбол“.

Дмитро Загірняк

Complete Home Comfort!

- Автоматична, контролювана комп'ютером доставка
- 24 години, 7 днів тижнево радіодиспетчерська обслуга
- Продаж і обслуга домашнього огрівального устаткування
- Обслуговуємо Торонто, Ошаву і околиці

SIPCO OIL LIMITED

83 Six Point Road, Toronto M8Z 2X3,
Tel: 232-2262

183 Bloor Street East, Oshawa L1H 3M3
Tel: 728-5138

Заким купити чи найняти авто
— потелефонуйте на число:
232-0557 і покличте

Андрія Стасіва або Тараса Корда.

83 Six Point Road, Toronto, Ontario, Canada M8Z 2X3

- Повна обслуга винайму особових і вантажних авт
- Корпоративні й індивідуальні пляни, дистосовані до Ваших потреб
- Короткі й довготривалі реченці, від 6 до 60 місяців
- Винайм автомобілів усіх марок і моделів — країнових і закордонних
- Дуже конкуренційні ціни — гуртова знижка для Вас!

БІДНО-БАГАТА МАЛЬТА

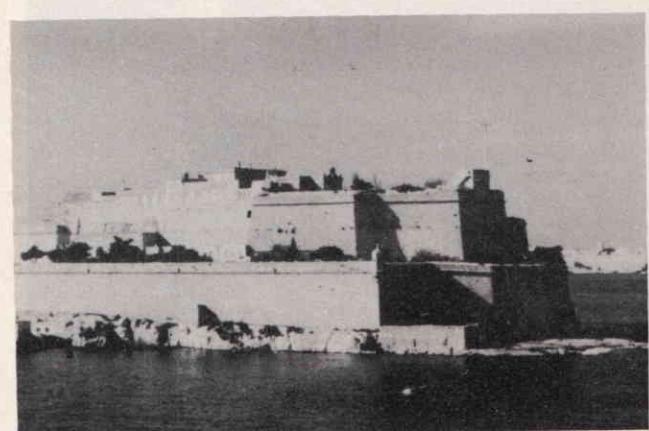
(Подорожні рефлексії)

„Не на те козак п'є, що є, а на те, що буде.“ Отак і я — взяла та й полетіла до Мальти. Це назва держави і її головного острова, який має поверхню 246 кв. км. До цього невеликого архіпелагу належить ще три менші замешкані людьми острови й кілька таких малих, що там ніхто не живе. Мальта є натуральним „мостом“ поміж Європою й Африкою, яка віддалена від Мальти на 200 км.

Про Мальту відомо ще з прадавніх часів. Мабуть, перші поселенці приплівли сюди з Сіцілії 4,000 літ перед Христом. Руїни мальтійських святилищ належать ще до Мегалітської доби, цебто вони старші від Стонгедж в Англії чи тих, що на острові Креті. Історія Мальти — бурхлива. Мальта була фінікійською колонією, потім карthagенською, римською, в V-му ст. завоювали її вандали, потім остроготи, а після них — Візантія. У 870 р. зайняли Мальту араби, а в 1090 — нормандці. В 1530 році цісар Карл V подарував цей острів Орденові св. Івана з Єрусалиму, цебто Іоаннітському орденові. Цей військовий лицарський орден був заснований приблизно в 1100 році під час хрестоносних походів і його метою було обороняти Святу Землю від мусулманів, доглядати паломників, слабих і поранених. Після того як його вигнали з Палестини, а пізніше і з Кіпру і Родосу, він оселився на Мальті, маючи вже неабиякий досвід у боротьбі з турками. Орден ділився на лицарів, священиків і монахів. Ним керував Великий Майстер. У 1540 р. частина членів ордена перейшла на євангельську віру й поселилася в Бранденбургу. Решта залишилася католиками і називають себе Мальтійський Суверений Орден. Від 1834 р. вони мають свій головний осідок у палацу Мальта в Римі й досі творять суверенну державу без території, під проводом Великого Майстра.

В минулому, кожний лицар, що хотів стати членом ордена, мусів доказати свій шляхетський родовід, кожний приносив із собою на Мальту великі гроші, бо мусів утримувати не тільки себе й своїх слуг, а ще й давати на видатки ордену. Мальтійські лицарі, що походили з різних країн, були від важними борцями. В 1565 році вони відстоювали тяжку турецьку облогу, яку очолював Сулейман Великий. Цим оборонили вони західне Середземне море перед дальшим наступом ісламу. Після облоги була збудована нинішня столиця Мальти Валлетта.

Автократичний орден був не тільки військовий, але й релігійний, хоч не дотримувався присяги про біdnість і життєву моральну чистоту. Гроші, які прибували з лицарями на острів, принесли йому економічне піднесення. Були збудовані колосальні мури, які обороняли довший час Мальту від усяких інвазій. Будувались пишні палаці в стилі барокко й багаті церкви.

Відомі італійські архітектори, скульптори й мальярі, прибували на Мальту і впливали своєю працею на місцевих мистців. Час минав і хоч Мальта стала недоступною твердинею, в 1789 році Наполеон узяв її досить легко, мостячи собі дорогу до Африки. В той час Мальтійський орден був уже ослаблений і розсварений, бо небезпека ісляму минула. Але французька протиклерикальна адміністрація, грабуючи та продаючи церковні багатства для військових потреб Наполеона, довела дуже скоро до повстання. Мешканці вибили ввесь французький гарнізон і при допомозі великої британської флотилії вигнали французів уже в 1800 році. Відтоді Мальта стала англійською колонією і важливою базою для англійської флоти, особливо після відкриття Суезького каналу.

Мальтійці гордяться, що вони є найстаршим народом Європи, а особливо тим, що згідно з легендою апостол Павло, пливучи до Риму й потерпівши під час бурі втрату корабля, оселився на якийсь час на Мальті й навернув її мешканців на християнство. Він і є патроном Мальти. Знаючи релігійні сентименти мальтійців, англійські колонізатори зробили Мальту незалежною церковною від Палермо й дали їй право вето при іменуванні єпископів Ватиканом, цебто свого роду церковну автономію.

Муссоліні намагався приєднати до Італії всі навколоишні землі, які належали колись до Римської імперії, в тому числі і Мальту, де перед Другою світовою війною почала розвиватися проіталійська партія. Але під час війни Мальта стала важливим стратегічним пунктом для альянтів — для провадження успішної кампанії в Африці, а пізніше й для інвазії на Італію. Не дивлячись на голод, спричинений бльокадою держав Осі, й не дивлячись на їхні часті бомбардування, а може саме тому, Мальта трималася добре. За свою витривалість її населення дістало колективно високе британське відзначення — хрест св. Георгія. Після війни, Мальта, втративши своє стратегічне значення, в наслідок розв'язання Британської імперії, дісталася врешті незалежності, хоч і залишилась однією з складових держав Коммонвелту.

Земля Мальти червона й рідко коли бачить дощ. Через засуху на острові є мало великих дерев, хоч не бракує чагарників, фікусів, великих кактусів, а олеандри ростуть на кожному кроці. Мальта є улюбленою зупинкою птиць, які щороку перелітають з Європи до Африки і навпаки, і на яких мешканці радо полюють. Є тут чимало отруйних змій, багато равликів та диких кроликів. Невеличкі клаптики поля оточені досить високими камінними огорожами для захисту від вітру, який забирає врожайний шар землі. На Мальті немає ані річок, ані озер. Піскові штранди є тільки в трьох місцях. Решта берегів скелясті і хоч море чисто-прозоре, дібрatisя до нього нелегко. Крім збіжжя на острові вирощують картоплю, цибулю, виноград і надзвичайно смачні помаранчі. З водою на острові сутужно. Переважно беруть її з моря і десалінізують у фабриках. Скрізь видніють написи-заклики: „Бережіть воду!“, „Закручуйте добре крані від води!“ „Робіть короткий душ замість ванни!“ і т.п.

Мальта має 330,000 населення і належить до найгустіше заселених країн у світі. Чимало мальтійців емігрують до англомовних країн, але досить високий відсоток повертається з тури назад. Мальтійці невисокі, в більшості чорняви, хоч стрічаються й рижі та біляви, бо чужі мореплавці та солдати радо женилися з мальтійськими красунями. Мова мальті складається на 80% з арабського діалекту й на 18% з сіцлійського. Довший час вона була мовою селян та рибалок, бо лицарі-кавалери розмовляли переважно італійською мовою. Але англійська мова панує і тепер скрізь, вона є другою офіційною мовою країни. Більшість газет є двомовні або тільки англомовні. Чому араби залишили такий сильний вплив — тяжко пояснити. Їх панування на Мальті скінчилося 1090 року, але мальтійці, мабуть, єдині християни, що звуть Бога Аллах.

Згідно з конституцією, офіційною релігією на Мальті є католицька. Люди дуже релігійні. Число священиків, монахів і монахинь тут відсотково найвище в світі. Довший час англійські військові урядження на острові були головним джерелом заробітку. Тепер звертається все більшу увагу на туризм, ріжні ремесла, рибальство, кораблебудування. Мальтійці дуже працьовиті, добрі купці і політики. Вони вміють здобути економічну допомогу для своєї маленької держави.

Щоб краще піznати Мальту, я записалася на екскурсію до Мдіни, колишньої столиці. Наш провідник був жвавий мальтієць, у добром настрої, як і більшість тамтешніх людей. Він давав пояснення туристам англійською і французькою мовами, з домішкою ще якихсь слів. По дорозі ми бачили великий парк, у якому кожна алея мала називу іншої нації, бо всі ці нації для парку щось подарували. Японці побудували свій храм у мініятюрі, американці подарували якісь величезні дерева, в невеликому штучному озері плавали білі лебеді з чорними шиями — подарунок Аргентини, а далі сиділа купка чорних лебедів — дар Бразилії... Недалеко

КРЕДИТОВА СПІЛКА

, БУДУЧНІСТЬ“

Щадіть, позичайте та полагоджуйте
всі свої фінансові потреби в
Кредитовій Спілці „Будучність“

140 Bathurst Street, Toronto,	363-1326
2253 Bloor Street West, Toronto,	763-6883
4196 Dixie Road, Mississauga,	238-1273
221 Milner Avenue, Scarborough,	299-7291

ВІДВІДАЙТЕ НАС —
РАДО ВАС ОБСЛУЖИМО!

Tel:

(416) 763-1093

MEAT PRODUCTS LIMITED

Specialists for over thirty years

- Найкращої якості м'ясні продукти власного виробу;
- Вареники, флячки, квашена капуста та інші європейські ласощі;
- Замовлення на весілля та на інші прийняття;
- Говоримо по-українськи;
- Власник Е. Рембач до Ваших послуг.

2238 BLOOR STREET WEST
TORONTO, ONTARIO, M6S 1N6

від парку стоїть палац, побудований у 16-му ст. Тепер у ньому живе президент мальтійської Республіки. Ми зупинилися кілька кроків від дверей. Через відчинене вікно дивились на нас спокійно дві „цивільні“ голови. І згадалось мені, як то в багатьох соціалістичних країнах не можна не тільки наблизитися до помешкання якогось „короля“, але навіть перейти вулицю через ланцюг міліції, бо колись має проїхати автом диктатор...

Мдіна зетьється сьогодні „містом тишини“. Вона має тільки 300 мешканців, здебільш старих шляхтичів. Цікаво було оглянути масивні будинки з часів нормандців. Серед невеликої площа стоїть катедра св. Павла. Коли зайти в середину, то аж дух запирає від блеску, багатства, розмальованіх стін. У мармуровій підлозі численні гроби з артистично виробленими хрестами, портретами там похованих, їхніми гербами тощо. Я була мило здивована, коли провідник запитав мене: „Якої ви національності? Українка?“ Не знаю, скільки в минулому було українців членами Мальтійського ордену, але тепер Орден має двох наших лицарів — Ігоря Лабенського і Василя Низового, що є консулом Мальти. (Треба згадати також претендента до українського королівського трону князя О. Довгрукого — Ред.)

Після відвідин Мліни ми поїхали в сусідню Мосту, відому своєю надзвичайною краси і багатства церквою Вознесення Діви Марії. Церква цілком без колон і її велика (по величині третя в Європі), кругла баня, з чудовими орнаментами, тримається наче чудом якимось. Мальта має понад 300 церков, усі добре втримані й блищать від золота та срібла. Наш провідник казав, що кожна людина приблизно 1/3 свого заробітку віддає державі, 1/3 на церкву, а на решту люди ще можуть прожити.

Сkrізь, де ми проїжджають будуються нові будинки, виглядом дуже різноманітні. Столиця Валлетта нараховує всього 20,000 мешканців, але має аж три університети. Автобуси переповнені, бо всі вони виїжджають з Валлетти і повертаються до неї. Всі вулиці міста йдуть рівно й перетинають одна одну майже з геометричною точністю. Зайшли ми до ко-катедри. Як глянула я вгору, то наче віддих мені забрало. Яка краса і велич! Стіни розмальовані відомими італійськими майстрами, а статуї у більшості привезені також з Італії. В Італії виконаний і бюст Великого Майстра Ніколо Котонера. Над ним ангели трублять у труби, а під ним труна й скульптури двох невільників, які все це тримають. Один з них — це прекрасно виконаний запорожець: майже голий, трохи обвинутий якимсь полотном, трохи зігнувся від напруги і тягару. Голова голена, з „оселедцем“, лице з великими вусами, спокійне й певне себе, не як у полоненого невільника. Другий — мурин: тіло перекручене, витріщеними очима дивиться вгору й мабуть від болю і страху розкрив рота.

Показуючи на запорожця, я запитала когось із церковних, хто це є. Той упевнено відповів: „Ту-

рок“. Не знаю, чи я його переконала, що це не турок, а козак.

Ко-катедра має вісім бічних каплиць, по одній для кожної мови, якими колись говорили лицарі. Кожний народ прикрашував свою каплицю, щоб була найкращою. Тому, що патроном церкви є св. Іван Хреститель, який є і патроном ордену, у вівтарі поставлено дві величезні статуй — Іван Хреститель хрестить Ісуса. Угорі на стінах 15 великих гобелінів із Фландрії. З них більшість проєктували сам Рубенс. Вся підлога, як і в катедрі в Мдіні, покрита гробовими таблицями з білого й кольорового мармуру. І тут вони виконані артистично, аж ніякovo ходити по них. Загальне враження від церкви майже приголомшливе.

Я оглянула ще й будинок Великого Майстра та два монастирі. Якби не церкви, притулені до них, можна б подумати, що це тюрми. У Валлетті є дуже багато крамниць із золотом. Як запевняла наша провідниця — „мальтійці люблять золото. У нас немає бідних, а багатих є чимало.“

Ми зробили також двогодинну туру кораблем по Великому порту. Кораблі в порту не так багато, зате не можна відрвати погляду від масивних мурів твердині, що збереглися в добром стані як і сама імпозантна твердиня. Не знаю чи ще десь у світі існує така колосальна твердиня.

Мальтійці дуже добрі комерсанти. Вони, наприклад, імпортують пшеницю великими кораблями, беруть для себе скільки їм не вистачає власної, а решту магазинують і перепродують за добру ціну менш господарним сусідам. Звичайно мальтієць не жениться поки не збудує хату. А як трапиться, що він хати не має, то отримує помешкання від держави й платить за нього лише два відсотки свого річного прибутку. Мальта має все, що мають багаті західні країни: багато харчів, авт, мануфактури, різні найновіші машини тощо.

Ця поїздка, хоч небуденна, з часом зблідне у споминах, але нестерпне болюче питання, яке я собі все ставила, залишилось: чому така маленька й від природи бідна Мальта є така багата й вільна, а велика й багатюща Україна є така бідна й у тяжкій неволі?!

42 РОКИ У СХОВАНЦІ

Згідно з повідомленням у „Свободі“, советська газета „Неделя“ помістила вістку про те, що в селі Кіселівці, Україна, недавно викрито 79-літнього Кузьму Панченка, який від закінчення Другої світової війни й повернення з Німеччини переховувався у схованці в своїй власній хаті. Про це знала тільки його дружина і син.

Панченкова дружина впродовж усіх цих років отримувала вдовину платню і кожного тижня ходила згадувати його під пам'ятник невідомим поляглим воїнам. Тепер від неї вимагають звернення отриманої платні, а сина негайно усунули з комуністичної партії за те, що не видав батька.

НА АКТУАЛЬНІ ТЕМИ

ХІБА МІЖ ДВОМА СОСНАМИ?

Те, що я пишу, — це мої власні висновки про життя в Україні, мої спостереження пережитого, мої погляди та ставлення до комуністичної дійсності. Я не належу до жодної партії, тим більше, ніколи нікого не збирався вчити як мають поступати українці на еміграції, а просто висловлюю свої думки.

Тепер мені вже відомо, що багато емігрантів, які навіть не спробували „комуністичного раю“, або лише кілька місяців були під окупацією, „краще“ знають дійсність в Україні ніж ті, що там прожили 30-40 років. Я виріс у тому пеклі, в тій „ідеї“, я бачив як десятки тисяч безвинних вивозили в Сибір, знищували інтелігенцію, студентів, в містах і селах вішали воїнів УПА... По приїзді до США я був приголомшений „знанням патріотів-фронтівців“ про сучасне життя на Україні. Але не це спонукало мене до цієї статті.

У відповіді на мою статтю („Нові Дні“, червень 87) — Пан Юрій Нагорний пише: „Воювати проти якогось мітичного комунізму це абсурд... Комунізм — це тільки ідея“. Смішно і страшно робиться після такого висновку, в час коли комуністична чума опанувала більше ніж шістдесят малих і великих держав, коли комуністична навала невпинно продовжує свій похід проти всього світу, коли від тієї „ідеї“ загинуло біля сто сімдесят мільйонів людей, у тому числі в ССР біля сто мільйонів. Комунізм — ідея? Так, це найжахливіша ідея, яку могло створити людство на протязі всієї історії. Де б не появився комунізм, він ницить все здобуте народом за тисячі років. Більше того, ницить цілі народи, їхню культуру, релігію, історію, традиції, переводить у рабство населення.

„Чи комунізм Нікарагва є загрозою для цивілізації?“ — питает пан Нагорний. Моя думка: навіть великою загрозою, особливо для США, але й для цивілізації теж. Страшно допустити, щоб на Американському континенті з'явилася в сучасну пору ще одна Куба, Чому? Тому, що в Центральній та Південній Америці панують злідні. А відомо, що там, де злідні, комунізм приймається скоро і розширюється навколо швидко. Повне „торжество комунізму“ у Нікарагва може привести цю частину Америки до катастрофи, ланцюгова реакція може закінчитися вибухом як у Центральній, так і в Південній Америці. А це вже було б смертельною загрозою для США.

Отже загроза Нікарагва є реальною для США, а США є основною силою, що захищає всі народи світу від комуністичної навали. Відома комуністична ідея — опанувати всім світом, на 40% виконана.

Я знаю не тільки реальний комунізм, а також і „науковий“ марксизм-ленинізм, що породив кровопролітство Сталіна. Після страшних тридцятих-сорокових років безправний народ засуджений там на віч-

ний страх за своє завтра, і цей страх навчили раба заглушувати оковитою, щоб забув за все інше. Так вже постаралася привити „любов“ до алкоголю та страшна кагебістська машина. Після війни там за всім і всюди черги, починаючи від сірників, нафти, літтри молока і хліба, проте ніколи не було недостатку в алкоголі. Горілчану промисловість так наладили, як на Заході поставлено виробництво всіх товарів. При тому, навіть після війни ціни на алкоголь були доступні весь час аж до приходу Горбачова. Владі це вигідно, хоч пройшли десятиріччя і сталося непередбачене: через масовий алкоголізм провалили економіку імперії. Абсолютно все, крім військової індустрії, відстало на піввіку від передової світової промисловості. Але страшніше за провал економіки — масове народження неповноцінних дітей. Це дійсно катастрофа, яка стосується і до нашого українського народу. З кожним роком збільшується кількість шкіл для недорозвинутих дітей — жертв алкоголізму, і такі школи тепер є майже у кожному районі. Але це окрема тема.

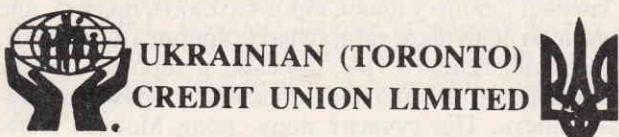
Пан Нагорний дуже гостро висловлюється проти інших народів, які в минулому були окупантами України чи є в сучасну пору ними. Але 20-30-ті й 40-ві роки минули і комуністична Москва виростила „нове“ покоління місцевих кадрів того чи іншого народу, на жаль і в Україні, які зайніяли становища там, де раніше працювали тільки москалі — в КДБ (де, кажуть, були тільки євреї), в облас-

УКРАЇНСЬКА КРЕДИТОВА СПІЛКА В ТОРОНТО

НАШЕ ЗАВДАННЯ

**ДОПОМАГАТИ ВАМ І ВАШІЙ РОДИНІ, НАШІЙ ГРОМАДІ
ТА ПІДДЕРЖУВАТИ УКРАЇНСЬКУ КУЛЬТУРУ**

Поцікавтесь всіма нашими послугами

295 College Street, Toronto	922-1402
2397 Bloor St. W., Toronto	762-6961
3635 Cawthra Rd., Mississauga	272-0468
225 The East Mall, Etobicoke	233-1254

INQUIRE ABOUT ALL OUR SERVICES

них комітетах партій, районних, в ЦК України. Тепер не з гіршим знанням російської мови проводить доповідь до українського народу „свій“ Щербицький чи інший у Прибалтиці, на Кавказі, в Східній Азії. Навіть Ярузельський, Гусак, чи Кадар — всі вони тільки марionетки Москви і ніби ляльки натягнуті на пальці виконують волю Кремля. Вони безпомічні рabi тієї машини і майже не відіграють жодної ролі у питанні свого народу. З статті Ю. Нагорного можна зрозуміти, що в московській імперії пригноблені і розвалені комуністичним-імперіалістичним чоботом всі народи крім росіян. Ні, не зовсім я з цим погоджується. Росіяни мають дуже великі переваги, але тільки ті, котрі живуть на території інших народів, в тому числі і в Україні, де їх відсоток дуже високий. Проте потрібно пам'ятати, що основна більшість росіян живе у Росії, і там вони такі самі рabi тієї системи, як і всі інші народи. Моя доля та цікавість кидали мене по всій імперії. Трошки обізаний з життям та ставленням до системи багатьох народів (з розмов, обсервацій та несподіваних зустрічей). Я об'їздив всі Прибалтійські республіки, Закавказзя, Кавказ, бував та-кож у центральній Росії. Де б я не був — всюди чув неприхильне, а то й вороже ставлення до системи. Життєвий рівень де кращий, а де гірший, але такої вбогости та зліднів, як у російському селі я не зустрічав ніде. Колишній російський багатий селянин після революції перетворився у колгоспника-раба; з безперестаннім матюканням та прокльонами всього на світі, той раб не пробуджується від оп'яння, сивуха в нього перша допомога в його напівголодному існуванні. Робітник російський теж „мріє“ тільки про трояка, щоб похмелитися, а пляні і праця в нього на остатньому місці.

Як звітувала Новосибірська Академія наук, — в селах центральної Росії неможливо зустріти тверезу людину вранці не те щоб уденъ чи увечорі. Ми в Україні, дивимось на ті „дві сосни“ зовсім інакше, ніж тут на еміграції. Ненависть до людини — найгірша прикмета і гріх людини.

Ненависть до будь-якого народу — це хиба та важка помилка в сучасну добу. Час заставляє думати зовсім по іншому і ворогів потрібно шукати не в людях чи націях, а в системі чи „ідеї“. Може й справді „лише з цівки зброї виходить право“, але комунізм навчився загарбувати країни і без зброї. Тому я не згідний з тим, що саме зі зброєю в руках наші народи, поневолені Москвою, отримають незалежність. Під сучасну пору, коли Москва запустила у космос понад три тисячі військових супутників, коли ліси України й сусідніх країн ховають у своїх надрах безліч балістичних ракет з атомовими боеголовками, коли у кожному українському більшому місті поселяються мільйони офіцерів запасу армії, КДБ, міліції, слідчі прокуратури, де їм на протязі одного-двох років зобов'язані дати на ту мірку першокласне помешкання (а вік тих людей становить 45-50 років) у той час коли місцеве населення, робітники, службовці, лікарі, інтелігенція та наукові працівники чекають 15-20 років в черзі

за таким помешканням, в такій ситуації просто неможливо про „цівку зброї“ думати, тим більше, що на кожному кроці цілі стаї своїх та чужих „сищиків“.

Росіянин Володимир Балханов, який карається у „власнім“ сибірськім гулагу вже п'ятнадцятий рік, вважає, що вибух національного протесту в СРСР неминучий. Тому він запропонував, як єдине спасіння для російського народу — вихід Російської Федерації з СРСР. Якщо цього не станеться, росіяни опиняться в морі ненависті всіх поневолених народів.

Ми, мабуть, мало знаємо про те, що серед росіян ми маємо немало своїх приятелів і не тільки ми, українці, але й інші поневолені та загарбані

CONSULTEC LTD.
consulting engineers

4180 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada M8X 1X8
Tel. (416) 236-2426 Telex: 06-984797

Інж. ЮРІЙ А. ОХРИМ
Президент

- Консультивна інженерська фірма міжнародного засягу.
- Виконує всі фази плянування, будови і перевірки більших індустріальних проектів у Канаді, США, та в інших частинах світу.

BABY POINT LOUNGE

343 Jane St., Toronto

tel. 767-2623 або 231-6739

ПРИЄМНЕ І ВИГДНЕ ПРИМІЩЕННЯ НА ВСЯКІ ОКАЗІЇ

- Повна кухонна обслуга.
- Українські й інші страви, в наших або інших залах.

**БУДЬТЕ ГОСТЕМ НА ВЛАСНОМУ СВЯТІ!
ПРО ВСЕ МИ ЗА ВАС ПОДБАЄМО!**

GEO. H. CREBER (від 1897 року)

208 Kingston Rd. at Woodbine

УКРАЇНСЬКА ФІРМА ПАМ'ЯТНИКІВ У ТОРОНТИ

- першорядні майстри, скульптори і кресляри;
- імпортований і місцевий граніт, бронза;
- фотографії на порцеляні, нагробні написи;
- хоч замовлення виконують висококваліфіковані майстри — наші ціни найпоміркованіші!

Тел.. вдень — 691-5712 і увечорі — 762-3502

РОМАН ДЕМКІВ

Москою народи. Сучасне життя та події у світі змінили ставлення не тільки великих держав до комунізму, але також змінились і погляди тих рабів у тій імперії, які ще в стані думати. Не змінились тільки наші „єдині патріоти“, але їх жодні події уже не змінять, вони так і відйдуть в інший світ, вимахуючи „шабельками“. Проте це тільки малесенька групка великої української нації, і не їм вирішувати долю її майбутнього. Нехай вони продовжують несвідомо чи свідомо лити воду на московський млин, і колотити своїх братів, що не погоджуються з їхніми старими нетерпимими ідеями. Адже вони своїх братів називають ворогами, замість звернути увагу, сили, вміння проти нашого спільногого ворога, а не проти якоїсь не їхньої партії. Чому вірю, що ввійдуть вони в історію, як „козаки космічної ери“. „Ми уклінно вгиналися і вгинаємося до кожного, ми вдячні за крихту прихильності проголосити кожного святым“, — пише пан Нагорний.

За свої десять років перебування на Заході я не бачив, не чув і не читав про якусь масову демонстрацію протесту та підтримки до того чи іншого народу, який у той чи інший час виступав проти комуністичного панування Москви. Ще свіжі у пам'яті людства дні створення поляками „Солідарності“. Здавалось, що обов'язком кожного народу було підтримати морально та духовно сміливі дії польського народу. А нам, українцям, тим більше, тому, що то наші сусіди (історію залишаю для істориків). Під сучасну пору найправильнішу боротьбу вели наші сусіди поляки. Це не була боротьба з якоюсь нацією, це була боротьба з імперією зла, з комунізмом. Саме тоді, навіть невеликі демонстрації підтримки полякам, надали б їм сил і віри в те, що вони не самі, що їх підтримують інші народи. Але такого не було та, мабуть, і не скоро буде. А такий прояв скріпив би віру і надію нашого народу на Рідних Землях. Зате я бачив демонстрацію-прийняття Штернові у 1977 році в Нью-Йорку, де як писали часописи, брали участь біля двадцяти тисяч українців на чолі з мером міста. Похвально для українських провідників зібрати таку масу народу, щоб привітати одного єврея, що любив український борщ. Зате він наговорив нашому брату... такого про що ми мріємо вже довгі десятиліття. А для більшого захоплення учасників, якийсь з лідерів фронтовців спішно на коліні писав йому доповідь до смаку „публікі“. Я з того сміявся, хоч був в оточенні тодішніх моїх симпатиків. Така демонстрація поставила б нас набагато вище, коли б ми проявили її як підтримку для створення „Солідарності“.

Я необізнаний з тим, як наша громада діяла в час мадярської революції у 1956 році. Не знаю, яку активність проявили ми у 1968 році під час Празької Весни. Якщо поляків не підтримали чисто з історичних причин, то, може, мадярів і чехо-словаків підтримали, хоч то теж наші у минулому окупанти... Пригадуються події 56-57 років на Україні. У 1957 році в Москві проходив міжнародний фестиваль

молоді та студентів. З усього світу з'їхались до тієї берлоги обдурені комуністичними ідеями молоді люди і весело проводили час у місцевих парках, на стадіонах, вулицях та в готелях. Після закінчення того „фестивалю“, ми, студенти, роз'їхалися по великих і малих містах України поїздами, що везли представників молоді всіх країн на Заход. На станціях їх зустрічали і влаштовували зустрічі дружби. Ми це використали, щоб повідомити світову громадськість про гнів, який ми виявляли до кровопролиття у Мадярщині. Ми закуповували на станціях поштівки і від руки писали своє захоплення мадярському народові, проти імперіалістичної Москви. Всі ми уявляли наслідки, які можуть бути, бо знали, що хоч сталінізм викритий, але він ще сильний і кістлява рука НКВД буде безмилосердна не тільки до нас, але і до наших родин. Проте, нас ніщо не стримало і ми по мірі можливості виконали свій обов'язок перед мадярським народом і перед своїм сумлінням; ми мусили щось зробити, щоб там у Мадярщині знали, що вони не самі, що у них є однодумці, які їх підтримують.

З того часу минуло понад тридцять років і з приходом подій у Празі ми переконалися, що Заход до нас глухий і сліпий. Ми відчули переломний період у гонці озброєнь і вимушенні були відкинуті думки про якісь революції. В той час зародився дисидентський рух, із приходом шестидесятників молодь прихильно прийняла нову ідею хоч і уважно слідкувала за розвитком нової хвилі терору. Ми були певні, що з зброєю в руках не перемогти монстра, і зброя правди, зброя слова виявилася набагато сильнішою і на часі проти свавілля, проти тиранії. Празька Весна поставила крапку на те, на що надялися поневолені народи. Прийшла ще одна поразка і ще одна зрада. Поляки, навчені на минулих помилках своїх сусідів і їхніх власних, цього разу зуміли доказати світові, що з комунізмом і тиранією можна вести боротьбу, і відкинули озброєний спротив, що міг привести до краху цілої Польщі. Польський спротив та „Солідарність“ не програли, лише на якийсь час припинилась активна боротьба. В майбутньому вона відновиться ще з більшим запалом, а перемога буде можлива тільки тоді, коли поляків підтримають інші народи, в тому і ми, сусіди і брати по неволі комуністичної деспотії. Загальне вороже ставлення до тієї чи іншої нації — це найгірша шкода, яку ми можемо зробити для майбутньої незалежної самостійної України.

Микола Невідомий
Жовтень 1987.

● Від грудня до 28 лютого відбувається в Онтарійській Мистецькій Галерії в Торонто індивідуальна виставка картин однієї з найцікавіших і контроверсійних канадських художниць — Шірлі Вітасало. Ця виставка буде також показана в мистецьких галереях Лондону (від 12-го березня до 20 квітня), Тандер Бей (від 13-го травня до 3-го липня), і Вінніпегу (від 21 липня до 4-го вересня, 1988).

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ

М. МІШАЛОВ

ЛЮДИНА, АТОМ І ЧОРНОБИЛЬСЬКА КАТАСТРОФА

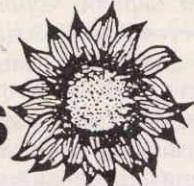
Другий уже рік не сходить зі шпалт нашої й чужомовної преси Чорнобильська катастрофа, — катастрофа, що по своїй шкодочинності належить до найбільших катастроф, створених досі людиною. Спричинився до цієї катастрофи вибух на одному з атомних реакторів, який (вибух), крім того що приніс дуже велике матеріальні збитки, викинув у повітря величезні кількості радіоактивних атомів які, розсіявшись на широких довколишніх просторах, стали спричинником непоправного руйнування здоров'я для всіх уражених тією радіацією.

Радіація, про яку в даному разі мовиться, це своєрідне випромінювання радіоактивних атомів. Хоч наш вік часто називаємо „віком атома“, про атоми, в іх сучасному розумінні, людство дізгалось не так давно. Перші вступні кроки до пізнання про атомну будову всього матеріального світу були зроблені в другій половині 18-го століття, коли працями французького дослідника Антуана Лавуазье було остаточно доведено, що всі оточуючі нас матеріальні речовини складаються з відносно невеликого числа простих первісних (хемічних) елементів, таких, як, напр., кисень, водень, сірка, залізо й ін., і які, сполучаючись у різних комбінаціях і співвідношеннях, утворюють усю ту незначенну кількість найрізноманітніших речовин, яка заповнює весь видимий нами навколошній світ.

Невдовзі після цього відкриття, й великою мірою на його сприятливім ґрунті, англійським хеміком Дж. Дальтоном (в перші роки 19-го століття) було зроблено друге не менш важливе відкриття, — що всі наявні в природі первісні (хемічні) елементи побудовані з гранично малих (таких, що уже дальнє не можуть бути поділені) частинок, які на відзнаку їхньої неподільності, були названі **атомами** (від грецького „атомос“ — неподільний).

Усе 19-те століття атоми вважались за суцільні цілком однорідні будівельні цеголки своїх елементів. Але на початку 20-го століття було доведено, що атоми є не простими однорідними частками, а що вони є складними структурами, що кожен з них складається з розміщеного в центрі позитивно наладованого **ядра** й циркулюючих навколо нього негативно наладованих часток — **електронів**. Атомне ядро, в свою чергу, складається з більшої чи меншої кількості майже рівновеликих, але різних за властивостями часток: **протонів і нейтронів**. По своїй відносній величині ядро дуже й дуже незначне: його поперечник не перевищує 0,0001 загального поперечника атома. Однак, не дивлячись на це, воно концентрує в собі майже всю вагу (масу) атома. На електрони приходить лише коло тисячної частини цієї ваги, так що при прак-

arka
shoes

- Великий вибір вигідного і модного взуття
- Регулярні і ширші фасони.
- Помагаємо клієнтам з відтисками та з іншими проблемами.

— ROMIKA — SALAMANDER — LA VALLE
— GALLUS — ORTHOPAEDIC SHOES
ПЕНСІОНЕРАМ 10% ЗНИЖКА

2218 BLOOR ST.W. (at Runnymede) TONY HRUBI
TORONTO, ONT. M6S 1N4 (416) 763-1851

M - C DAIRY

- ЙОГУРТ
- ГУСЛЯНКА
- БІЛИЙ СИР
- СМЕТАНА

У СЕ СМАЧНЕ,
ДОБРОЯКІСНЕ!

ЗДОРОВИЙ і СМАЧНИЙ ХЛІБ

та інші печива випікає

Українська пекарня

THE FUTURE BAKERY

власниками якої є

Ірина і Роман Вжесневські з родиною

735 Queen St. W., Toronto, Ont.

Tel. 368-4235

Прихильну й солідну обслугу
отримаєте у

WEST END MEDICAL PHARMACY

i

MEDICUS PHARMACY

mgr. О. Хабурський і mgr.
О. Джулінський — власники.

2199 Bloor St. W., Toronto, Ont. Tel 769-1717

284 Bathurst St., Toronto, Ont. Tel. 368-4956

тичних розрахунках з вагою їх дуже часто зовсім не рахуються.

Всі три названі складники атома, незалежно від своєї приналежності до того чи іншого хемічного елемента, є цілком ідентичними, тобто такими, що нічим не різняться між собою. Те ж, що вони створюють різні за властивостями атоми, а відтак і різні хемічні елементи, обумовлюється лише різним кількісним їх взаємопоєднанням, зокрема різною кількістю протонів, що входять до складу ядра. Так, коли в атомних ядрах міститься всього по одному протону, то за всіх умов вони будуть ядрами атомів водню, коли протонів буде по два, то будуть ядрами атомів гелію, коли по три, то ядрами атомів літію і так до порядкового числа 92, що йому відповідає елемент уран. З'єднання більшого як 92 числа протонів бувають уже дуже нестійкі, і через це в наземній природі хемічних елементів з числом ядерних протонів більшим за 92, практично не зустрічається. (Пробували створити такі елементи штучно й навіть понад десяток їх спромоглися й створити, але всі вони виявили себе короткожителями; зокрема у елементів з порядковими числами понад 100, їхній вік вимірювся неповними секундами).

Всяка ж штучна зміна кількості протонів у ядрах будь-якого хемічного елемента рівнозначна перетворенню його на відповідний елемент інший. Так, напр., коли у заліза, що має 26 протонів, відірвемо якимось робом один протон, то воно в ту ж мить перестане бути залізом, а видозміниться в елемент марганець (у якого атомні ядра мають по 25 протонів); і так само, коли додамо один (27-й) протон, то це ж залізо стане 27-протонним кобальтом.

Щодо другого складника атомних ядер — нейtronів, то вони хоч у атомах різних хемічних елементів теж бувають у певно визначеніх кількостях, але безпосередньої участі в творенні природних особливостей цих елементів не беруть. Так, якщо, напр., у заліза, що має по 26 протонів і по 30 нейtronів, якимось чином відірвати з ядра пару нейtronів, чи додати лишино пару, то залізо і в першому, і в другому випадку залишиться тим самим залізом, а тільки зміниться його атомна вага: замість заліза-56, постане залізо-54, чи то залізо-58. Такі вагові різновиди, до речі, зустрічаються майже у кожного хемічного елемента і їх звичайно називають **ізотопами** даного елемента. Окрім ваги, зміна кількості нейtronів у ядрі зумовлює також зміну стабільності його, яка найвищою буває при одному якомусь найбільш сприятливому для даного елемента співвідношенню протонів з нейtronами. У заліза, напр., таким співвідношенням є 26:30, і створюваний за такого співвідношення ізотоп — залізо-56, становить 91,7 відсотків в його природних покладах. Поряд з цим основним ізотопом завжди зустрічаються ще ізотопи: залізо-54 в кількості 5,8 відсотків, залізо-57 в кількості 2,2 відсотків і залізо-58 в кількості 0,3 відсотків. Кожен хемічний елемент має своє співвідношення ізотопів і воно у кожного з них майже завжди буває постійним.

Третій складник атомів — електрони, в звичайних природних умовах, перебуває в атомах у таких самих кількостях, як і протони: протони є додатньо наладованими частками й вони утримують при собі таку ж саму кількість від'ємно наладованих електронів аби цим забезпечувати постійну електричну нейтральність атомів. Зменшення, як і збільшення числа електронів проти числа протонів перетворює атом на електрично наладовану частку, що носить назву **іон**, а процес такого перетворення одержав назву **іонізація**.

Ще ранше ніж було встановлено склад і будову атомів, а саме, в кінці останнього десятиріччя 19-го століття, французький дослідник Генрі Баккерель встановив, що уран, цей атомо-найтяжчий з природних елементів, постійно виділяє з себе незримі, але дуже активні промені, які вільно проникають не тільки крізь чорний світлонепроникний папір, а навіть і крізь тонкі листи алюмінію, міді та інших металів. Цими променями зацікавилась молода французька дослідниця (полька за походженням) Марія Кюрі-Склодовська. Вона перевірила всі інші, відомі на той час хемічні елементи й знайшла подібне ж, але помітно слабше випромінювання й у близького сусіди урану, в 90-го за порядком елемента торію. Крім того, в процесі даної перевірки, вона натрапила на наявність в урановій руді значно сильнішого за уран джерела такої радіації, яким виявився ще невідомий на той час хемічний елемент, і який вона, на відзнаку його дуже сильного радіювання, назвала **радієм**. По інтенсивності випромінювання цей нововідкритий елемент в кілька мільйонів раз перевищував уран. Така висока його радіоактивність дала змогу дослідити й природу самого радіоактивного випромінювання. Було встановлено, що воно складається з трьох окремих різновидів променів, які названо було **альфа-, бета- і гама-променями**. Дальші дослідження цих окремих різновидів показали, що альфа-промені, це виділюваний атомами струмом порівнюючи тяжких матеріальних часток, що являють собою стійкі поєднання двох протонів з двома нейtronами, т.зв. **альфа-часток**; другий різновид — бета-промені, виявився струмом електронів, або інакше **бета-часток** і третій різновид утворюють енергетичні електро-магнетні хвилі, подібні природою до променів Рентгена (Екс-променів), тільки ще вищечастотніші, отже й активніші (проникливіші).

Виділюючи з себе (у вигляді променів) матеріальні частки, радіоактивні елементи самі при цьому змінюються, перетворюючись на інші елементи. Таке перетворення набуло назви **радіоактивного розпаду**. Темп даного розпаду у різних елементів різний, у кожного свій. Швидкість його настільки усталена, що ніякі зовнішні сили не спроможні її змінити. Ми можемо нагрівати будь-який радіоактивний елемент до якої завгодно температури, можемо піддавати якому завгодно тискові, можемо хемічно з'єднувати з якими завгодно іншими речовинами і все це, ні в найменшій мірі, не зможе ні прискорити, ні уповільнити раз назавжди

встановленого природою темпу. Темп цей різний не тільки у різних елементів, а й у різних ізотопів одного й того ж елемента. Варіє він у дуже широкому діапазоні. У елемента торію, напр., період піврозпаду кожної його наявної кількості дорівнює 13,9 мільярдів років, у урана-238 цей період відповідає 4,5 мільярдів років, а в його ізотопа-235 він рівний 710 мільйонам років, радій-226 напіврозпадається за 1600 років, стронцій-90 за 27,7 років, йод-131 за 8 днів, а у окремих радіоактивних елементів періоди їхнього піврозпаду вимірюються всього годинами, хвилинами й навіть секундами.

Виділюване радіоактивними елементами випромінювання для людського організму є дуже небезпечним, а при високих його концентраціях то й смертоносним. Попадаючи на живі тканини, воно якщо не вбиває життя окремих клітин, то щонайменше паралізує їхню діяльність, дуже часто приводячи до розвитку злоякісних (пістрякових) пухлин. Особливо шкодочинним буває таке випромінювання тоді, коли створюючі його радіоактивні елементи попадають до нутра організму й засвоюючись ним, використовуються для побудови чи поновлення тканин окремих органів. Еволюція не наділила ні рослинних, ні тваринних організмів здатністю відрізняти радіоактивні ізотопи своїх поживних елементів від ізотопів звичайних нерадіоактивних, отже й засвоюють вони їх одні нарівні з другими. А будучи засвоєнimi, радіоактивні ізотопи залишаються до довгочасної згубної дії як на клітини, до складу яких їх введено, так і на всі інші сусідуючі з ними клітини.

Все тут хоч і коротко та загально сказане дозволяє бачити, що перші десятиріччя нашого століття в галузі дослідження атома були дуже даровиті, й це заохочувало до дальшої праці, як також і до гань та припущенів, — чим обдарують людство нові дослідження. Та ось, як попередній підсумок цих праць, 6.8.1945 р. пролунав вибух першої атомної бомби над Гірошімою. Цим вибухом дане місто було перетворено на сущільну руїну, вкриту тисячами трупів. Із загального числа 255 тисяч мешканців було вбито й поранено 135 тисяч. Звістки про цю бомбу й про її вибух миттю облетіли навколо світу, хоч про страхітливі жертви цього вибуху згадувалось в них лише між іншим, а говорилось і писалось головним чином про те, що науковці, мовляв, спромоглися розбити атом і оволоділи невичерпними запасами його енергії, і що це величезне досягнення науки в скорому часі зможе привести до створення майже райських умов для існування людства. Пригадується, що один англійський науковець зокрема подавав, що по одному, чи щонайбільше по двох десятках років потрібно буде працювати не більше години на тиждень, щоб повністю забезпечити себе всім необхідним для люксусового життя.

(Закінчення в наступному числі)

ОГЛЯДИ — РЕЦЕНЗІЇ — НОТАТКИ

Ростислав ВАСИЛЕНКО

ЕХ, ДОРОГИ...

(Віталій Бендер. „Фронтові дороги“, 1987)

З автором я зустрівся і познайомився щойно минулого літа в Лондоні в Англії. Ми зайдли в Квінсвей Парк. Був гарний день і перед нами простягалась дорога, що десь далі обгинала ставок. У мене якось спонтанно вирвалась солдатська пісня з часів війни — „Ех, дороги, пил і туман, холода, тривоги, та в степу бур'ян“. Віталій Бендер аж зупинився і глянув на мене: “А Ви знаєте, цю піснею починається моя нова книга „Фронтові дороги“. Розмова переходила з теми на тему, а згодом сидячи в затишному ресторанчику знов вернулись до „Фронтових доріг“. Я згадав, що включив розділ Останній Кобзар з „Станція Пугаловська“ в свій репертуар художнього читання. „А ви як прочитаєте Дороги, напишіть своє враження“, порадив Бендер. „Я ж не літератор і не критик — кажу — це може бути враження лише читача“. — “А мене, власне, враження читача і цікавить“, каже Бендер. I ось, прочитавши, я взявся за перо. Як читач.

Насамперед муши сказати, що нова книга Віталія Бендера „Фронтові дороги“ зробила на мене глибоке враження. Це, може, вперше в літературі на тему останньої війни я прочитав твір без надуманого сюжету, без патріотичної патетики і побачив те, що діялося по ту сторону фронту очима червоноармійця, молодого українця. Всі наші військові мемуари видані тут охоплюють тематично цю лінію фронту, а що діялося по тій, радянській стороні, описали лише набридло — пропагандивно і однобоко хмарі радянських авторів, в книгах, журналах і газетах, і ще далі пишуть, ось уже 45 років. Дійсної картини з тих писань довідатись неможливо. Відкрив заслону глупоти командування і дійсний стан речей сл. п. генерал П. Григоренко. Будучи вже тут. Це спогади генерала, а „Фронтові дороги“ — це спогади рядового червоноармійця, пізніше сержанта Мартюка. І тим вони цінні. Ви читаете і вірите, що це було дійсно так, а не інакше. Ось 19-ти річний Мартюк — Бендер попадає в німецький полон і те, що він там побачив і пережив, жене його назад до „своїх“, не з патріотизму, а зі звіринного інстинкту вижити. „...Найпевніший шанс вижити мали люди зі зброєю в руках. Незалежно з якою зброєю, німецькою чи радянською, але зі зброєю. Лише з такими людьми рахувались свої і чужі“. (стор. 274). Так у Багряного в „Розгромі“ Ольга каже фельдкомандантovі Матісу, що під Сталінградом її три рідні брати. „Вони втекли з вашого полону від знущань і голодної смерті. І тепер вони там. Я не бажаю Вам зустрічі“ („Розгром“, стор 106). А от у радянського автора Петра Гуріненка в книзі „Одне життя“ (Київ, „Рад. письм.“) 19-ти річного Олексу Корнета в день жовтневих свят 8-го листопада 1943 р. прямо на Хрещатику приймають в члени партії,

дають орден, а потім він перебиває купу есесівців, гине сам, і навіть мертвий, „наводить тваринний жах на штурмбанфюрера“ (стор. 254).

Мартюк Віталія Бендура — це не радянський герой-надлюдина, це реальний боєць, один з мільйонів таких, як він, що прийняв на свої плечі жах війни. Тяжко ранений в бою в ногу і око він самотужки з фронту дістается до польових шпиталів в Первомайську і Петровську, щоб побачити і пережити жахливі трагедії. „О, мамо рідна! Це не сон, це дійсність! Болючими голосами кричали ранені, звідусіль линув людський клекіт... казилися прив'язані коні... ранені божеволії, сестри кудись зникли... свіжопоранені падали під ноги інших, а ті утоптували їх в дорогу“ (стор. 155). І далі: „Донісся гул літаків... вони летіли сюди до нас... Пописалися бомби, я впав під паркан... А коли трішки втихло, над селищем полинуло масове голосіння, що холодило душу. Розплачливий людський плач“, (стор. 168.) Це пекло на землі чомусь нагадує мені картини В. Стефаника в новелі „Марія“.

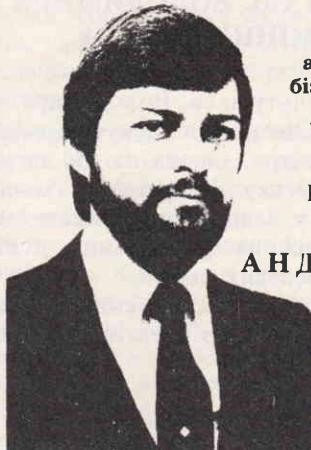
У „Фронтових дорогах“ Віталій Бендер показав без прикрас, що діялось по ту сторону фронту. Зовсім не те, що подано у видавництві Політичної Літератури в книзі „Міра мужності“ з передмовою маршала Чуйкова. Там Сімонов, Дудін, Фадеев, Тіхонов, Первомайський та інші, разом 40 авторів. Без міри і потреби гльорифікують всіх і все, що було по тій стороні фронту. Гльорифікація советської армії не минула і деяких письменників, що по війні опинилися на Заході. Віктор Нєкрасов навіть перевидав свою книгу „В окопах Сталінграду“, що була видана там і автор удостоївся Сталінської премії. Тепер перевідаючи книжку в Німеччині, він просто її назвав „Сталінград“. Там у нього всі герої, хоч фільм крути і ординарець Валєга і Керженцев і Седых, а червоноармійці в бліндажах ледве що не моляться на портрети Сталіна. Я не хочу зовсім знецінювати пок. Нєкрасова, він таки вибрав свободу, а його нарис про Гелія Снегірьова (в „Набої для розстрілу“) заслуговує уваги, алеnostalgia по війні і гльорифікація того, що було тоді там є в усіх його нарисах, оповіданнях, мемуарах, написаних вже в Парижі. І виглядає, чим більше проходить років по війні, ось уже 43, тим більше намагаються там напомпувати патріотизмом, геройством і партійністю все, що було по ту сторону фронту. Очевидно, що геройство було. І багато. Справжнє, одчайдушне, молодече. Але воно не мотивувалось сталінським патріотизмом чи служінню партії Такого дешевого пропагандивного геройства у Бандера нема. В нього реальна оцінка речей і герої, бійці, що винесли війну на своїх молодих, втомлених плечах, є справжні. Живі мертві.

У „Фронтових дорогах“ є 42 розділи, одні довші, другі коротші, але ті і ті тримають читача в напрузі, тому що читаючи, він знає, що це не вигадане, а дійсне. Розмір статті не дозволить зупинитися на всіх розділах, але згадаю принаймні декілька, щоб читач мав уявлення про твір. **БЕНКЕТ ПЕРЕД**

СТРАТОЮ (стор. 123) — бійці одержують несподівано смачну їжу та відрами горілку, щоб перед наступом були п'яні, відважніші та ні про що не думали. **Підвищення** (стор. 137) — Рядовий боєць Мартюк під час бою підвищений до ранги сержанта, не з його патріотизму, а просто виконуючи наказ командира зайняти місце убитого наводчика мінометів. **Вбивство в степу** (стор. 192) — П'яні майор і медичка вийшли з високої пшениці, зупинили навантажений амуніцією ЗІС, який майор зі зброєю намагався конфіскувати. Коли урезонення командира роти не помогло, старший сержант українець несподівано застрелив п'яного майора. **Майор Данильчук** (стор. 230). Червона Армія повернулась на Україну і селянин донощик вимагав від майора українця Данильчука заарештувати старосту Третяка. Майор, розібравши справу, відпустив старосту, і той міг з родиною евакуюватися на захід. Майор Данильчук зрозумів положення наших людей під німцями. **Горить Чигирин** (стор. 253) — тільки Мартюк та ще один українець учитель переживають пожежу історичного міста Чигирина, хоч кожен п'ятий у полку був українець, але їм байдуже, як і росіянам. **Савка Двоєскрапе** (стор. 262) — надзвичайно цікавий розділ про земляка майора з Вишнівського. Його романтичні пригоди, відчайдушність та сердечність викликають велику симпатію. **Жіноча Доля** (стор. 243) — розділ який залишається надовго в пам'яті. Глибокий, реальний, трагічний опис долі жінок солдаток. Це не „Солдатки“ Олени Кононенко (Політ. Література, Москва) де є просто на сміх і надруга над жінками у війну та безсorumна советська брехня. Жіноча доля у Бендура — це всеобіймаючий аналіз долі жінок-мучениць, іноді з пікантним забарвленням. Автор характеризує жіночу долю в ті роки двома словами — безкінечні муки.

Я подав ці кілька розділів дуже лаконічно, але

ДОПОМОЖУ КУПИТИ або ПРОДАТИ

апартаменти, будинки,
бізнеси, котеджі і фарми
— Безкоштовна оцінка
вашого дому.

Прошу звертатися до:

АНДРІЯ ЛАТИШКА

236-2666 — бюро
620-4953 — дім

R. CHOLKAN & Co. Ltd, Realtor
5302 Dundas St. W., Toronto, Ont., M9B 1B2.

читаючи ви знаходите там і образність, і глибину думки і філософію. Образ чудової дівчини Ірини з Донбасу в'ється романтичною ниткою через весь твір.

Книга пересипана фронтовими піснями. Хто їх не пам'ятає з тих часів? Вони душевні, сантиментальні, без офіційної пропаганди, бо їх творив народ. Всі ці пісні співались в російській мові і так їх подає автор. Лише на початку книги пісню „Ex, дороги, автор чомусь переклав на українську мову. В перекладі вона не звучить.

Назагал добра мова автора іноді виломлюється з норми і тоді ми зустрічаємо прозадив, сугерує тощо. З зовнішнього і технічного боку книжка могла б бути видана краще, зокрема коректа могла б бути дбайливіша. Але — автор в Англії, книжка видавалась в Канаді. Однак технічні недоліки не зменшують вартість твору.

Ex, дороги... часто в грязюці по коліна, ще частіше удушиливо, непроглядною курявою, з вибоянами де ломились осі, або засипані сніgom по пояс, пронизані крижаними вітрами, — дороги останньої війни на нашій землі. Безліч молодого життя обірвалось на тих дорогах і було втоптано в ті дороги. І каже солдатська пісня, що забути тих доріг не можна. Не забув їх і Віталій Бендер. І тому ми маємо сьогодні його „Фронтові дороги“.

Книжка „Фронтові дороги“ видана заходами ДОБРУС-СУЖЕРО. Її ціна у США 15.00 ам. дол. У Канаді та в інших країнах — 15.00 кан. дол. Виписувати чеки і замовляти на:

Mr. H. Moros
2667 Lakeshore Blvd.
Toronto, Ontario,
Canada M8V 1G6

ЦЕНТР КУЛЬТУРИ СВ. ВОЛОДИМИРА ПОШУКУЄ АДМІНІСТРАТОРА

Корпорація Центру Культури св. Володимира на оселі „Київ“, Оаквіл, Онтаріо пошукує Адміністратора (керівника) Центру. Особа на цю позицію мусить знати англійську і українську мови, мати практику (досвід) у завідуванні банкетними залями і в координації ріжких громадських, культурно-релігійних та бізнесових оказій.

Це є праця для особи, яка має приємність працювати з людьми й має характер енергійного провідника. Аплікації слати до:

Selection Committee
Administrative and Activities Manager
P.O. Box 104, Station „U“
TORONTO, ONT., M8Z 5M4

НЕПОХИТНА ВІРА В РАБСТВО?

Як у комуністичній Польщі був уведений воєнний стан у зв'язку з діяльністю „Солідарності“, польський посол у Вашингтоні Ромуальд Спасовський попросив у США політичного притулку. За це у Варшаві Р. Спасовського, в його відсутності, засуджено на страту. Тимчасом він написав спогади, які спершу вийшли англійською мовою, а потім німецькою на 624-х стор. „Розрив із Варшавою“. Зі спогадів виходить, що Р. Спасовський усе своє життя до втечі намагався бути правовірним комуністом. У спогадах Спасовського, можна сказати, хвилююча розповідь про долю однієї польської генерації.

Народився Спасовський 1920 р. Він син професора марксиста, ім'ям якого названо одну з вулиць у Варшаві. Батько Ромуальда залишився з непохитною вірою в Советський Союз перед і під час війни, навіть і тоді, як у Москві ліквідували верхівку польських комуністів.

З вибухом війним син Спасовського Ромуальд сам утік із Варшави в советами зайняту частину Польщі. Але після переслухання його слідчими НКВД, він утік назад до Варшави. Та це Спасовських нічому не навчило. За деякий час вони вдвійку — батько і син — намагаються втекти на Схід. Ромуальдові не пощастило перейти німецько-советський кордон. А стаого Спасовського советчики зараз же запхали у в'язницю, а потім видали гітлерівцям.

По короткому переслуханні професора й молодого Спасовських гестапо звільнило з-під арешту. Спасовські прийшли до „висновку“, що поводження супроти них червоних росіян, — це якесь непорозуміння. Тому вони подали прохання в советське посольство в Берліні (тоді ще російські комуністи й німецькі націонал-соціялісти були союзниками, спільноками світових злочинів), щоб їм дозволили легальний в'їзд до СССР. Але намарне. Коли Гітлер мілітарно напав на СССР, старий Спасовський вкоротив собі життя.

Молодий Спасовський перетерпів війну в нелегальному стані, пережив переслідування і навіть знищення багатьох не-комуністів польського руху спротиву советами, але й далі вірив у комунізм. Спасовський був політруком і керівником військової місії, яка повинна була в західніх зонах Німеччини розшукувати воєнних злочинців, а в дійсності та місія була централею шпигунства за західніми альянтами для червоних росіян.

В ранзі майора Спасовський став провідним тяємним службовцем-агентом із дипломатичним пашпортом. Він працював у Лондоні й пізніше був послом в Аргентині, Вашингтоні, Індії й останнього часу знову послом у США. Він швидко злагув що не лише за плечима його таємної служби, а і за плечима всієї польської політики стоїть Советський Союз. Спасовський пише, що „всі польські міністри навчилися так поводитися, що ніби вони провадять незалежно зовнішню політику суверенної держави“. В дійсності вони лише виконавці російських бажань і волі. А все ж таки від 1939 р. до 1981 р. Спасовський мав дуже довгу проводку-лінію, поки до такого принаймні висновку прийшов. Але чи звільнився..?

А. Глинін

„ЗАГРАВА“ БОРЕТЬСЯ З „НЕСКОРЕНІМИ“

Кожний осінній сезон у Торонті приносить нове театральне міні з творчого котла „Заграви“. Давніше ансамбль „Заграва“ одушевлював і захоплював любителів українського театру своїм репертуаром драм Куліша чи Лесі Українки. В пізніших роках цей драматичний ансамбль почав ставити глядачів кількома п'єсами розвагового жанру пера талановитого драматурга Бориса Будного. Його комедії „Віва Бойко“ і „Танок волі“ з влучними сатиричними спостереженнями з нашого діяспорного життя, мали заслужену популярність серед української публіки. Гра авторського колективу, сам сюжет і досвідчена режисура — гарантують успіх.

Минулого року ансамбль „Заграва“ відійшов від по-передніх формул і поставив драму Степана Любомирського „Нескорені“. Прем'єра відбулася 29-го листопада в приміщенні Українського Культурного Центру на вул. Крісті. Автор, Степан Любомирський, відомий з його сенсаційними повістей („Плем'я Вовків“, „Хай розсудить меч“ та ін.), як також з скрипітів для таких фільмів як „Ніколи не забуду“ і „Жорстокі світанки“.

Вже сама тема „Нескорені“ інтригувала. Виконавці виступали в своїх ролях загалом вміло та переконливо. Все ж таки, здається, „Нескорені“ перемогли „Заграву“, бо хоч гра була цікавою, враження від вистави залишилися незадовільні.

Причина такого роздвоєння лежить, на мою думку, в самій п'єсі. Матеріял, що його автор міг належно описати в своїх романах чи висвітлити на кіноекрані, чому не піддавався належній сценічній обробці. Зокрема одна з чотирьох дій, що має представити гурт конспіраторів, які сходяться вночі в одному з київських парків, вийшла блідо й без бажаного ефекту. Ще важливіше недомагання п'єси — це брак належної характеризації поодиноких дієвих осіб. Більшість персонажів представлено схематично, в чорно-білих красках. Також помічалася відсутність цікавих діялогів-розмов, що виходили б поза рамки фразеології. І. найголовніше, несподівані і невияснені поступовання деяких дієвих осіб утруднюють глядачеві слідкувати за перебігом подій та створюють штучні ситуації.

Драма „Нескорені“ побудована на відвічному конфлікті між поколіннями, між батьками і дітьми. По одному боці барикади стоять чиновники-вислужники та представники окупантійного режиму, т. зв. „советська еліта“. На протилежному боці гуртується українські національні сили — молодь, літератори, інтелігенція. Між цими двома таборами зудар неминучий, але хвиля майбутнього, звичайно, по боці молодих, сміливих та активних...

Як уже згадано, члени драматичного ансамблю „Заграва“ виступали в своїх ролях загалом дуже добре. Зокрема Надя Липовецька чутливо передала портрет роздвоєнної матері, дружини та свідомої українки, а Іллярій Кущіренко вдало представив советського чиновника, в якого відзвівається українська совість. Свою ролью прокурора Тарас Парченко відіграв дещо стереотипно, а Олексі Стельмаховичу трохи бракувало грізності в його зображеню полковника КГБ (а, може, це був свідомий відхил від традиційного стереотипу? — Ред).

З „молодшого табору“, Йосип Терлецький грав свою роль сина прокурора вільно і самовпевнено, Оля Щурик виявляла себе більше стримано. Приємно було спостерігати акторську виробленість Анни Левицької. Роль поета грав з належним розмахом Степан Геник-Березов-

ський (хоч без потреби зголив свої вуса). Дуже надійно виявив себе Іван Набережний — новий член ансамблю. Здібність притягати нові таланти лише підкреслює живучість та перспективність „Заграви“.

Особливе признання належить Володимирові Довганикові, режисерові „Нескореніх“. Його невтомна віддана праця та любов до українського театру спричинилася до здійснення вже не одної театральної вистави.

Як згадав у своєму слові голова КУК-Торонто Ярослав Соколик, українці мають особливі здібності в театральному мистецтві, а драматичний ансамбль „Заграва“ гуртує ті таланти в єдиний репрезентаційний український театр у діаспорі.

Юрій Ганас

З УКРАЇНСЬКОГО КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ В АВСТРАЛІЇ

На пошану померлих мистців. Мин. року в Австралії померли два активні керівники мистецьких одиниць: мистецький кер. Музичного ансамблю ім. М. Лисенка — Мих. Клюновський та режисер Драматичного гуртка Української Громади Вікторії „Червоні маки“ — Ярослав Гевко. Обидва вони пропрацювали десятки років на українській сцені. Мих. Клюновський понад 30 років працював у Мельбурні, ставлячи цілу низку п'ес. Яр. Гевко добре знаний ще зі Львова, де працював у різних театрах. В Австралії був артистом Драматичного театру, яким керували Ст. Крижанівський, що тепер живе в Америці, а потім Я. Гевко став кер. цього театру, поставивши десятки різних драм. творів. Тож, щоб відзначити цих двох діячів української сцени обидва згадані колективи об'єдналися і дали концерт, який відбувся в залі української Громади 8-го лист. 1987 р.

Концерт співачки Оксани Рогатин-Макогон з Канади відбувся 15-го лист. в тому ж приміщенні з участю місцевого Танцювального ансамблю під кер. Н. Моравської. Чистий приємний і сильний голос співачки (сопрано) був милою несподіванкою для слухачів. Співачка співала 17 пісень різних композиторів, переважно з сучасного репертуару, та кілька народніх пісень.

Літературний вечір письм. Василя Сокола відбувся 22-го листопада в прицерковній залі в Ессендоні біля Мельбурну. Письменник, який рік тому приїхав з Америки до Австралії до сина, прочитав оповідання, гумореску та уривки із своїх спогадів, які недавно вийшли в Канаді під назвою „Здалека до близького“, захопивши слухачів. Вечір організував Літературно-мистецький клуб. Василь Сокіл перед цим виступав уже 2 рази в Сіднеї, а також в Ньюкаслі, Блекстоні, Кабраматті та в Аделаїді. Вечором керував голова Клубу Дм. Нитченко, який сказав і вступне слово про попередні успіхи В. Сокола в Америці, зокрема на літер. конкурсі в Чікаґо, де він дістав першу нагороду за свій твір „Така довга ніч“. Чимало слухачів тут же придбали згадані твори В. Сокола.

Д.Н.

ГУМОР І САТИРА:

Walter CAP

КОНЦЕРТ НАД КОНЦЕРТАМИ

Тисячоліття вже між нами. Все відбувається під стягом тисячоліття: з'їзди, збори, відбудови домів, іменині дітей, уродинні ювілеї, навіть футбольні змагання. Мій приятель, той від політики, користаючи з гласності, відзначає тисячоліття екскурсією до Угорщини на купелі від ревматизму. Це його політичні святкування у четвертому вимірі.

В музиці немає чотирьох вимірів політичної діялектики, а все обертається в п'ятому вимірі духовності. І так злучилися три композитори — Дмитро Бортнянський, Валерій Кикта і Юрій Фіяла, дві солістки — Джулі Ломан (арфа) і Христина Петровська (фортепіяно) і один диригент — Володимир Колесник, — на урочистий концерт тисячоліття.

Бортнянського я вже наслухався від живих співаків — був на чотирьох концертах, — ну а пластиинки куплю в тисячолітньому році — треба й мені якийсь особистий проект мати на тисячоліття.

Про Кикту (як не стидно признатися) досі не чув і в енциклопедіях не знайшов. А Фіяла славний на цілу Канаду, тепер же після світової прем'єри його концерту-канатти, напевно стане ще славніший.

Концерт-симфонія Кикти називається «фрески св. Софії Київської». Як на мою скромну думку, концерт дещо замодерний, як на фрески, але дуже цікавий. Ця симфонія складається з дев'ятьох епізодів, які описані, як розділи в історичному романі, як от: «Звір нападає на вершника», «Портрет дочок Ярослава Мудрого» і т. п.

Добре, що програмка пояснювала все, і я, зачлющивши очі, міг собі уявляти, що вони грали (Боже борони, я не мав наміру дрімати). В музиці симфонії дослухався я, як звір скреготав зубами, на жаль, не маю стільки музичної освіти, щоб розпізнати, який то звір нападав на вершника, тисячу років тому було багато більше звірів у степах і лісах України, як сьогодні, бо тоді ще не було такої «полюції».

В іншому епізоді я відразу віпізнав дочок князя Ярослава, бо вони тримали в руках свічки, полум'я яких, як звичайно з свічками буває, мерехтіло. І те мерехтіння свічок я пізнав з музики, спеціально скрипок, які тоненсько своїми звуками «миготіли». (Слід мені признатися, що без програмки я ледве чи був би догадався про музичне миготіння, але я не музика).

Красу дочок Ярослава я вже багато легше уявляв, бо до того не треба музичних студій, і врешті-решт, виробив я смак до стилів жіночої краси — я вже сорок років жонатий і тридцять років дивлюся на реклами на телевізорі.

Під час цього модерного концерту люди якось не були певні, як поводитися, коли мали б плескати, а коли вставати? Тому, нікого не винуючи, атмосфера була якась мінорна, хоч концерт мав би бути

героїчний. Під час симфонії Кикти я навіть чув, немов якісь вигуки і думав, що то, може, кричав той вершник, на якого нападав звір. Однаке на перерві я довідався, що то якийсь малограмотний добродій вигукував на залі без партитури. Тому на такі нові речі було б добре в програмці подати, очевидно, в дужках, коли оплескувати та коли можна вставати на біс, як це вже давно практикується по церквах в молитовниках.

«Концерт-канатта для піяно» — модерний. Правда це не «твірдий рок», ані, «м'який рок», але ця музика навіть для мене модерна.

Хор співав «Думу про Почаївську Божу Матір» в першій частині, а в другій — «Ой, горе тій чайці при битій дорозі», а в третьій — жартівливу щедрівку про Іvasя. Було теж вплетене «гей» на чотири оперні голоси і, найцікавіше, що співаки плескали в долоні теж на чотири голоси — найперше сопрано й альти, а ім вторували тенори й баси. Були теж дзвони (іх Фіяла додав на пропозицію маестра Колесника) — не справжні дзвони, а музичні інструменти-рури, одні білі, а другі позолочені, і вони видавали країці звуки, як «дзвони» в нашій церкві о. Николая.

Дуже було оригінально, що це була канатта для піяно з хором, а не для хору з піяном, тому головну музику грала Христина Петровська — і ще я! Вона вже обіхала цілу Канаду, Америку й Європу. Вона така геніяльна, що славні композитори пишуть окремі твори для неї.

Одягнена в червону довгу сукню, з глибоким «декольте» на плечах, по яких спливали хвилі довгого білявого волосся, вона увійшла на сцену як справжня славна піяністка. Її усміх багато кращий, ніж Мони Лізи, а краси її не може непоетична людина така, як я, описати в кількох словах — на це треба письменника й цілого роману. Вже від першого акорду вона мене зачарувала. Задивившися на неї, я слухав її майстерної інтерпретації, забуваючи за музику й композиторів. І якби я був найславніший музикант на світі, я для неї теж скомпонував би найкращу симфонію. І та симфонія для мене заскорі скінчилася...

КРЕМЛІВСЬКИЙ ВЕРТЕП У ВАШІНГТОНІ

*В Вашінгтоні більший шов —
це прибув цар Горбачов.
Буде коляда — да-да!*

*Він привіз кремлівську зірку,
цию довірку — перевірку,
свіжа ерунда.*

*З ним прибула — коб здоровова!
теж Раїса Горбачова —
вертепна коза;
гарні очі, гарне личко,
та погану має звичку:
коверзує коверза.*

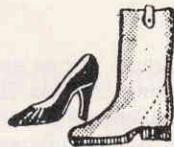
Побував тут вже Хрущов.
 Що ж, прийшов і відійшов.
 В нього славний черевик,
 та поганий міхноша,
 всюди пахав він свого носа,
 аж дістав по носі й ... пшик!
 Мов медведя на потузці,
 привели й Брежньова в гости,
 чи на сміх, чи то на кпини.
 Він від дуру, чи від трунку
 морду пахав до поцілунку...
 З чим, пробачте, до грабіни.
 Та неповний це рапорт:
 де подівсь кремлівський чорт?
 Без чорта вертеп, мов без Сталіна держава зла!
 Не журтіться! Є Раїса,
 та хитріша і за біса,
 перехитрить і осла.

Іриней Верес

WILLIAM'S SHOE STORE

Від 1950 спеціалізується в широкому
 — взутті В — ЕЕЕЕ
 — взуття для дорослих і дітей
 — ортопедичне взуття

- WHITE CROSS
- SALAMANDER
- NATURALIZER
- ROMICA • JARMAN
- FLORSHEIM

TORONTO, 750 Queen St. W.
 (біля церкви св. Миколая; розуміємо по-українськи)
 Телефон: 363-4898

Юхим Зілюк

Alfred Leather Sheepskin and Fur Co.
 162 SPADINA AVE. (at QUEEN)
 TORONTO, tel. 366-0091

ВЕЛИКИЙ ВИБІР:

— Кожухів, хутер і шкіряних виробів.

Вже 15 років на одному місці служимо
 українській громаді! Найвищої якості товар
 з англійських шкір!

Перед тим, як купити хутро чи кожух,
 порівняйте наші ціни і якість!
 Шиємо до міри без додаткових коштів.

В ПАМ'ЯТЬ М. К. КАЛІНІЧЕНКА

В одинадцяті річницю трагічної смерти моого дорого мука бл. пам'яті Миколи Васильовича Калініченка, не маючи зможи зложити квіти на його могилу, жертвую 100 дол. на розбудову журналу „Нові Дні“, які покійний так любив читати. Спи спокійним сном, мій рідний друге, — я тебе ніколи не забуду.

Дружина Тетяна Калініченко, Буенос Айрес.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

В НЬЮ-ЙОРКУ ПОМЕР ЮРІЙ ЛАВРІНЕНКО

У понеділок 14 грудня 1987 р. помер у Нью-Йорку на 83-му році життя один з найвидатніших українських культурних і громадсько-політичних діячів на еміграції — Юрій Адріянович Лавріненко (Дивнич). Покійний був родом з Київщини. Ще в 20-их роках належав до літературної організації „Плуг“, став літературознавцем і літературним критиком. В 1935-1942 роках був політичним в'язнем совєтських тюрем і концтаборів.

Після війни став у Західній Німеччині активним діячем Мистецького Українського Руху, провідним членом Української Революційно-Демократичної Партиї, редактором її газети „Українські вісті“ та головою фракції УРДП в Українській Національній Раді.

В 1949 році приїхав до США і включився в діяльність УВАН та Об'єднання Українських Письменників „Слово“. Написав чимало книжок, есеїв, статей та прочитав десятки науково-літературних доповідей. Найбільша і, мабуть, найважливіша його праця „Розстріляне відродження“. Останні роки тяжко занедував і вже не міг продовжувати своєї творчої праці.

Бл. п. Юрій Лавріненко похоронений на українському православному цвинтарі в Бавнд Бруку. Дружині Marii, синові Миколі, дочці Ларисі і всім друзям покійного висловлюємо співчуття. Ширшу статтю про нього надрукуємо згодом.

Вічна йому пам'ять!

ПОМЕР РЕДАКТОР МСТИСЛАВ ДОЛЬНИЦЬКИЙ

Спілка Українських Журналістів Америки з глибоким сумом повідомляє українське громадянство, що із щораз вужчого кола українських робітників пера відійшов 20-го грудня 1987 року визначний журналіст, голова СФУЖА в роках 1967-1971, редактор Мстислав Дольницький на 71-му році життя.

Похоронні відправи відбулися в четвер 24-го грудня 1987 року у Філадельфії, Па.

Хай пам'ять про нього залишиться назавжди у всіх, що читали його статті і цінили його невтомну працю журналіста.

В ПАМ'ЯТЬ ГЕН. ПЕТРА КОРШУН-ФЕДОРЕНКА І ЙОГО ДРУЖИНИ ЮЛІЇ

У п'яту болочку річницю смерти бл. пам'яти генерала Петра Коршун-Федоренка, який відійшов у вічність 27-го грудня 1982 року і його дружини бл. п. Юлії, яка відійшла у вічність 4-го січня 1983 року, як нев'янучий вінок на їхню могилу жертвують 50 дол. на пресовий фонд „Нових Днів“

— дочка Нюся і чоловік Ярослав Семотюки.

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

ХТО ДАСТЬ ПОРАДУ?

Поважного віку особа шанобливо перекладає річники журналів, ось, якби гладячи головку милій дитини. Запитую: чи вже домовилися кому передаєте ті річники, як будете переходити у менше помешкання?

Ні, відповідає власник чотирьох назв журналів, що він іх збирал з часу приїзду до США. Подумав, тяжко зідхнув, тай каже: „Я все готував у бібліотеку моого рідного села, там би ці річники оцінили й зачитувалися б ними, а так де їх дівати не знаю.“

Моя професія дозволяє мені говорити з декількома десятками людей поважного віку й майже кожен бажав би передати свої літературні надбання в свою місцевість на Україні.

Чи є якась можливість зберегти особисті бібліотеки й при нагоді, згідно заповітів, перевезти у бажані місцевості? Чи страхові агенства могли б заопікуватися такими речами? Чи фінансові установи могли б тримати певні суми заповіджених грошей на такі цілі, як перетранспортування бібліотеки у звільнену від окупантів Батьківщину?

Хто може дати пораду, адже це дуже важливо, почати готовий матеріал для зголоднілого читача, засліпленим терором і русифікацією, але бажаючого знати правду юнака й юначки.

Прошу обізвіться!

Василь Шевченко

Ви порушили справді важливе питання. Може, котрась з наших громадських інституцій або численних фундацій, які ростуть, як гриби по дощі, дасть на нього задовільну відповідь. — Ред.

ДО АМЕРИКАНСЬКО-СОВЕТСЬКОГО ПОРОЗУМІННЯ

...Сьогодні очі світу звернені на Вашингтон і візиту генерального секретаря Комуністичної партії Советського Союзу до цього міста.

Мета візити — підписання угоди про заборону ядерних ракет середньої дальності. Дехто вбачає в цьому кроку у напрямку до атомного роззброєння. Хто б сперечався з такою пропозицією?

Єдина проблема заключається в тому, що демократичні Сполучені Штати підписують угоду з найбільшою колоніальною державою 20-го століття. Свідоцтво Советського Союзу в респектуванні договорів — жалюгідне. Згадаймо лише кілька прикладів: в Ялті погодилися на вільні вибори в Польщі та в інших сателітніх країнах. Ми все ще чекаємо 40 років на ці вільні вибори.

А що з Гельсінськими угодами про права людини, про те, що люди можуть вільно вибирати країну замешкання? Советська відповідь на це питання — це утривалення Берлінської стіни. А що казати про присутність советських збройних сил в Афганістані, про вбивання з гелікоптерів невинних

селян, включно з жінками і дітьми?

Дивімся на підписання цієї угоди з правильної перспективи.

Александр Кіндій, Калгарі Схід
(надісланий текст виступу в парламенті)

ТРИРАМЕННИЙ ХРЕСТ...

...Дозвольте на заввагу на сторінках Вашого заслуженого журналу.

На обкладинці „Нових Днів“ за листопад 1987 р. показаний пам'ятник Володимирові Великому в Саскатауні. А на тому пам'ятнику видніє **трираменний хрест**. Це якесь непорозуміння. Адже такий хрест з'явився кілька століть пізніше в Московщині!

Як такий хрест може бути на пам'ятникові Володимирові Великому?

Дм. Грушецький, Чікаро

„...Пересилаю чек на передплату на 1988 р. та \$5.00 на пресовий фонд „Нових Днів“. Пригадую, що кожного року я виплачував на передплату ѹ \$7.00 чи \$5.00 на пресовий фонд, однака ніколи не поміщено моє прізвища в рубриці пожертв на пресовий фонд. Чому?!“

З глибокою пошаною

Федір О. Кулицький, Ст. Пітербург

Шановний Пане Кулицький!

Спасибі Вам за вчасне відновлювання передплати й за пожертви на пресовий фонд. На жаль, ми не завжди встигаємо подавати прізвища жертвовавців у найближчому числі журналу. Своє прізвище знайдете в списках жертвовавців, наприклад, у лютневому числі журналу за 1986 рік і в березневому числі за 1987 рік. Знайдете ѹ за попередні роки, якщо потрудитеся уважливо пошукати.

— Ред.

...Дякуємо за ваш труд, журнал читаємо і насолоджуємося. Особливо вдячні, коли час від часу щось прочитаємо про правдивий стан життя в Україні...

В листі висилаемо чек на річну передплату, а \$10.00 на пресовий фонд.

Ніна і Олег Кармелюк

...Тут кладу чек на сто тридцять дол. Це я передплачую для п'ятьох осіб... На пресовий фонд двадцять дол.

Олена Лисик

ЧИТАЮЧИ ЛІТЕРАТУРНИЙ БАРОМЕТР

Інформації про працю видавництв на Україні — це цікава ділянка, якою, однаке, лише зрідка займаються фахівці тут. Деякі інформації (на увазі маємо допис Василя Сокола „Де ж вони, ці нові видання?“, „Нові Дні“, червень 1987) переочують „заправу“ читачів, яким часто бракує знання фахової термінології і жаргону; напримір, відношення „аркушів“ до сторінок і тиражу, і порівняльних „еталонів“, таких, як видавничі програми і статистика інших культурних держав, чи хоч би інших радянських націй і сателітів.

Необізнаний у цих питаннях читач, який уже звик до „голосінь“ нашої преси, ладен не помітити найбільш очевидне: відсутність широкої панорами актуальних творів світової літератури, бо коли мале число домашньої літератури ще можна пояснити стагнацією чи застоем — авторів хоча б нагороджених найвідомішими нагородами належало б, як це водиться в світі, представити широким колам читачів.

Правда, наш автор перераховує кількість переложених книжок, але без подання авторів годі створити думку про якість цієї літератури (читач дістав кращий образ перекладів лише англомовної літератури).

Було б цікаво довідатись теж дещо про нашого читача там — його читацький ентузіазм, і „голод“, обєм інформації про сучасну перебудову світову літературу, коментарі, бажання, вимоги тощо.

Ю. Св-ій

ДОКТОРСЬКА СТИПЕНДІЯ ІМ. ІВАНА ЛІСЯКА-РУДНИЦЬКОГО В АЛЬБЕРТСЬКому УНІВЕРСИТЕТІ

У Відділі історії Альбертського університету в Едмонтоні установлено фонд на щорічній відсотковій базі для докторських стипендій з УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ та УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ДУМКИ. Д-р Олександра Черненко-Рудницька, дружина св. пам'яті проф. І. Лісяка-Рудницького, започаткувала цю стипендію пожертвою в сумі \$10.000. Провінційний Уряд Альберти вже доповнив цю пожертву по-другій раз сумаючи \$20.000 для розвитку української історії в Альбертському університеті. Проте відсотки з фонду вартості \$30.000 невистачальні для студентів докторської програми. Тому тільки українське громадянство може забезпечити своєю жертвеністю успіх цього проекту з метою посилити курси української історії в англійській мові. У Відділі історії Альбертського університету вони існують як окремий кредитований предмет навчання в програмі східно-європейської історії. Д-р Іван Лісяк-Рудницький, визначний український історик, перший читав лекції української історії в Альбертському університеті. Його наслідником є тепер молодий і талановитий український історик д-р Іван-Павло Химка. Популяризація української історії у світі, — це одно з найважливіших завдань українського свідомого суспільства. Від нашого наставлення до цієї справи і від наших пожертв буде залежати успіх цього важливого Фонду.

Списки жертвовавців і подяка будуть опубліковані в українській пресі по закінченні збіркової акції. Чеки

треба адресувати на:

The University of Alberta

Всі пожертви просить надсилати на адресу:

The Ivan Lysiak-Rudnytsky Memorial Fellowship,
Department of History,
The University of Alberta,
Edmonton, Alberta, T6G 2H4,
Canada.

В ПАМ'ЯТЬ ПАРАСКЕВІЙ ДРОЗД

На свіжу могилу св. п. Параскевії Дрозд, зберігаючи про неї добру пам'ять і пошану, замість квітів посилаємо 50 дол. на пресовий фонд журнала „Нові Дні“ як нев'януний вінок.

Доні Покійної, Оленці, синам Павлові та Ігореві і іхнім родинам висловлюємо щирі співчуття.

Василь і Людмила Неліпи.

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „НОВИХ ДНІВ“

КАНАДА

Д-р Пастернак Евгенія, Miccicayuga	\$200.00
Матвієнко В., Ля Саль	\$53.00
Василенко Р., Оттава	\$50.00
Неліпа Василь і Людмила, Торонто	\$50.00
Семотюк Нюся і Ярослав, Торонто	\$50.00
Сойко В., Монреаль	\$28.00
Кравець А., Едмонтон	\$28.00
Д-р Смирнів В., Гамільтон	\$22.00
Сарнавський П., Монреаль	\$20.00
Лисик Олена, Ошава	\$20.00
Корж В., Торонто	\$18.00
Волох А., Оттава	\$18.00
Павленко Д., Летбрідж	\$16.00
Венигринович Е., Торонто	\$13.00
Максимлюк А., Оро	\$13.00

ВЕЛИКИЙ ВИБІР
НАЙНОВІШИХ ЖИНОЧИХ
МОДНИХ ОДЯГІВ

DANYA

FASHION SHOPPE

2378 BLOOR STREET W.
TORONTO, ONT., M6S 1P4

Телефон: 766-4511

ГОВОРIMO ПО-УКРАЇНСЬКИ

000095
EXPIRES: 88 12

3 D 19
CD

Mrs. E Litwinow
48 Yorkview Dr
Etobicoke
ON M8Z 2E9

XX39

POSTAGE PAID AT TORONTO
Second Class Mail Registration
Number 1668
if not delivered please return to:
NOWI DNI
P.O. Box 400, STA „D“
TORONTO, ONT.
CANADA M6P 3J9

Боднарчук І., Торонто
Павленко В., Торонто
Смеречинська Іванка, Торонто
Глушко С., Торонто
Ведмідь А., Смітвіл
Коченаш Р.С., Торонто
Базюк В., Едмонтон
Шологон С., Дургам
Безбах М., Кіченер
Гаркот С., Тандер Бей
Юхименко Онися, Торонто
Юхименко І., Торонто
Мельник В., Монреаль
Волошин А., Торонто
Завгородній І., Ваймонт
Малиновський В., Суттон
Логуш М., Монт Роял
Кулагин А., Сардіс
Гела С., Торонто

\$10.00
\$10.00
\$10.00
\$8.00
\$8.00
\$8.00
\$8.00
\$8.00
\$8.00
\$8.00
\$8.00
\$5.00
\$5.00
\$4.00
\$4.00
\$3.00
\$3.00
\$3.00
\$3.00
\$3.00
\$3.00
\$3.00
\$3.00

ПРИЄДНАЛИ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ:

Лисик Олена, Ошава 3
Горгота Ада, Торонто 1
Миколаєнко Ф., Шентон Парк Австарлія 1
Гава М., Торонто 1

Щиро дякуємо всім за пожертви і за приєднання нових передплатників.

Редакція і Адміністрація

**ЗРОБІТЬ ПРИЄМНІСТЬ І КОРИСНУ
ПОСЛУГУ СВОЇМ РІДНИМ ТА ПРИ-
ЯТЕЛЯМ, ПЕРЕДПЛАТИТЬ ДЛЯ НІХ
ЖУРНАЛ „НОВІ ДНІ“!**

C.III.A.:

Шкребець А., Чікаго
Поліщук Ю., Пітсбург
Д-р Павлишин Д., Севен Гілс
Andre B., Беттель Парк
Лисий В., Гопкінс
Татарко М., Санвейл
Ковалеський М., Утіка
Костирико М., Сакраменто
Белендюк М., Варм Мінералс Спрінгс
Бакало В., Бруклін
Гарас І., Віндзор Лок
Ревенко Ф., Гошен
Пономаренко В., Клівленд
Пашченко М., Денвер
Попович Р., Клівленд
Роговський М., Ірвінгтон
Косогор В., Чікаго
Кармелюк А., Лос Вегас
Нікорович А., Мельрос Парк
Де Шудрій А., Рівер вейл
Гаврющенко С., Персіпани
Кулинек І., Філадельфія
Меркело А., Куперлін
Слюсаренко А., Філадельфія
Кошман Л., Утіка
Остроушко В., Міннеаполіс

\$30.00
\$20.00
\$20.00
\$20.00
\$20.00
\$20.00
\$15.00
\$10.00
\$10.00
\$10.00
\$10.00
\$10.00
\$10.00
\$10.00
\$10.00
\$10.00
\$10.00
\$10.00
\$10.00
\$10.00
\$10.00
\$10.00
\$10.00
\$10.00
\$10.00
\$5.00
\$5.00
\$5.00
\$5.00
\$5.00
\$5.00
\$5.00
\$5.00
\$5.00
\$2.00
\$3.40

**У ВИДАВНИЦТВІ „НОВІ ДНІ“ МОЖНА
КУПИТИ ТАКІ КНИЖКИ**

Дм. Чуб, Живий Шевченко. Вид. 3	10.00
Іван Бережний, УКРАЇНСЬКА МОВА (початкова граматика ч. 1)	3.50
Дмитро Кисилиця, ГРАМАТИКА ч. 2 (синтакса)	5.00
Т. Шевченко, ВИБРАНІ ВІРШІ	2.00
Володимир Винниченко, МІЖ ДВОХ СИЛ (драма на 4 дії)	2.00
Dmytro Chub, WEST OF MOSCOW (англ. мовою)	6.50
Дм. Чуб, В ЛІСАХ ПІД ВЯЗЬМОЮ	6.50
Гелій Снєгров, НАБОЇ ДЛЯ РОЗСТРИЛУ (з пересилкою)	20.00
Петро Волиняк, ПОГОВОРИМО ВІДВЕРТО (з пересилкою)	12.75
Докія Гуменна, ВНУКИ СТОЛІТНЬОГО ЗАПОРОЖЦЯ (з пересилкою)	5.00
Петро Волиняк, ЛАНИ (чит.)	3.00
ДНІПРО (чит.)	3.00
Григорій Сірик, ФАКТИ І ПОДІЇ ПІД СОНЦЕМ ОБЕЗДОЛЕНИХ (т.2,3; 4-й і 5-й) по	10.00
Б. Антоненко-Давидович, DUEL	7.50
Ол. Хахуля. Антоненко-Давидович, У ПАЗУРЯХ ЧЕКІСТІВ	12.00

ЗАОКЕАНСЬКІ КРАЇНИ:

Спесивий Л., Канлей Вейл, Австралія